

Fredningsforslag i Hjørring Kommune

Skallerup Klit

Udarbejdet af Hjørring Kommune og Danmarks Naturfredningsforening, 23. oktober 2025

Hjørring Kommune

Danmarks
Naturfredningsforening

Forslag til fredning af Skallerup Klit

Dato: 23. oktober 2025

Sagsbehandler: Ellen Marie Tranekjær Leed, Hjørring Kommune og Lena Bau, Danmarks
Naturfredningsforening

Kontaktoplysninger: emtl@hjoerring.dk, 72336729, lena@dn.dk, 31109537

Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlig del
c/o Retten i Aalborg
Badehusvej 17
9000 Aalborg

Indholdsfortegnelse

1. Baggrunden for fredningsforslaget.....	4
2. Fredningsforslagets afgrænsning	6
3. Beskrivelse af fredningsområdet	7
Det marine forland - Kærsgård Strand, Vandplasken og Nørlevkæret	10
Den gamle kystskrænt "Lien"	14
Indlandsklitterne	16
Potentialet for mere og endnu bedre natur.....	20
Natura 2000 og bilag IV-arter	22
Kulturspor	24
Offentlighedens adgang.....	25
Friluftsliv, turisme og formidling	25
4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold	26
Eksisterende fredninger.....	26
Klitfredning	26
Fredskovspligtige arealer	27
Zonestatus.....	27
Nationale interesser og kommuneplanforhold	27
Lokalplanforhold	28
5. Forslag til fredningsbestemmelser	29
Litteratur	37

Bilag 1: Areal- og lodsejerliste

Bilag 2: Budgetoverslag

Bilag 3: Myndigheders bemærkninger til budgetoverslaget

Bilag 4: Screeningsnotat

Kortbilag 1: Fredningskort i 1:7000 og oversigtskort i 1:25.000

Kortbilag 2: Kort over stier og adgangsforhold

Hvis andet ikke er nævnt, er billeder taget af Hjørring Kommune.

Hjørring Kommune og Danmarks Naturfredningsforening fremsætter hermed i henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, jf. § 33 stk.3, forslag til fredning af Skallerup Klit i Hjørring Kommune, i alt 1.291 ha.

1. Baggrunden for fredningsforslaget

Fredningsområdet, som er et stort sammenhængende naturområde på i alt 1.291 ha, strækker sig fra Lønstrup i syd til Tornby Klitplantage i nord, og indeholder noget af den mest værdifulde natur i Danmark. Der er, på grund af naturværdierne og det enestående landskab, tale om et område af national værdi.

Landskabeligt er fredningsområdet enestående i Danmark med sin tydelige geologiske opdeling i stenalderhavbund, gammel kystskrænt og ishavsbund, der efterfølgende er dækket med indlandsklitter. Enhver der besøger området, kan ikke undgå at blive fascineret af de hundredvis af perfekt formede indlandsklitter og den fantastiske udsigt over forlandet, stranden og havet fra den gamle kystskrænt.

Fredningsområdet indeholder måske den største artsrigdom i Danmark med adskillige meget sjældne arter, hvoraf nogle har deres eneste levested i Danmark netop her. Vandplasken rummer nogle af de mest værdifulde ekstremrigkær i landet, og Skallerup Indlandsklitter er formentlig det største sammenhængende område med kalkrige klitter i landet. Tilsammen har disse områder tillige en international betydning, og nogle arter har en stor andel af deres samlede bestand netop her som fx nikkende kobjælde eller arter der er internationalt rødlistede som fx kromgul vokshat eller mygblomst. Hele fredningsområdet, både i og udenfor Natura 2000 området, rummer habitatnaturtyper, der netop er udpeget fordi de er sjældne eller truede i EU. Området rummer således et af de største sammenhængende områder i Danmark med de prioriterede habitatnaturtyper grå/grøn klit (2130*) og enebærklit (2250*), der er særligt truede habitatnaturtyper på europæisk plan.

Vi befinder os midt i en global biodiversitetskrise og alene i Danmark er hundredvis af arter i fare for at forsvinde. Det er derfor afgørende at sikre en stærk beskyttelse af de eksisterende værdifulde naturområder samt skabe grundlag for, at naturområderne kan udvides og kædes sammen, så de opnår en størrelse, der gør dem mere robuste. Med fredningsforslaget foreslås det, at i alt 205 hektar omdriftsjord ekstensiveres permanent og overgår til natur, så der skabes et stort sammenhængende naturområde.

Formålet med fredningen er således at beskytte natur og landskab, skabe ny og sammenhængende natur samt at skabe rammerne for en forvaltning med fokus på naturlig dynamik og naturlige processer. Derudover skal værdierne formidles og nuværende muligheder for at opleve området skal sikres.

Omtrent halvdelen af fredningsområdet er omfattet af i alt 7 gældende fredninger. Imidlertid er disse fredninger, med undtagelse af Nørlevkæret, af ældre dato og med forskelligartede fredningsbestemmelser. Det er derfor sagsrejsernes intention, at en ny og revideret fredning desuden skal sikre et ensartet regelsæt for hele fredningsområdet.

Figur 1 Liver Å med den gamle kystskrænt i baggrunden.

2. Fredningsforslagets afgrænsning

Fredningsområdet omfatter 1291 ha. I området indgår 7 eksisterende fredninger på i alt 620 ha. Det resterende område på 671 ha har ikke været fredet før. Størstedelen af dette område er indlandsklitter, hvor der ligger dyrkede marker ind imellem.

Mod vest afgrænses fredningen af havet eller af sommerhusområder. Mod øst følger afgrænsningen udbredelsen af indlandsklitter og Nørlevvej eller Liver Å. På en længere strækning afgrænses fredningsområdet mod syd af Nørremøllevej. Mod nord støder afgrænsningen op mod Tornby Klitplantage.

Den gamle stenalder-kystskrænt kaldet "Lien" løber gennem hele området på en 7 km strækning fra Lønstrup i syd til Tornby Klitplantage i nord.

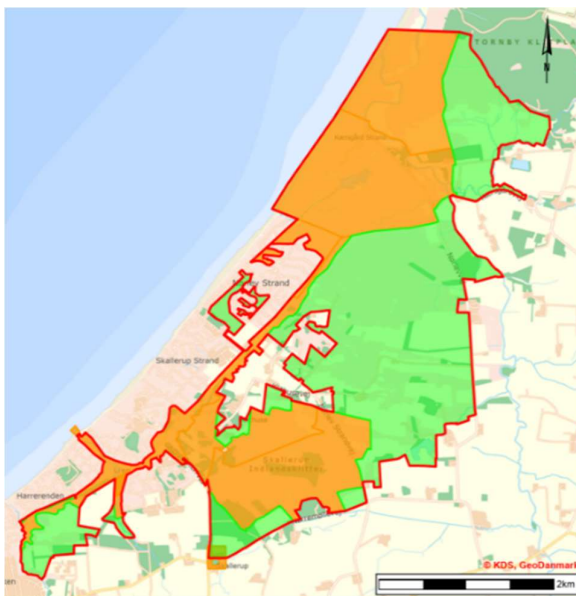
Fredningsforslaget omfatter ingen nye huse og andre bygninger, udover dem der allerede er omfattet af eksisterende fredninger.

I alt indgår 205 ha dyrket jord i fredningen, som foreslås ekstensiveret. Det resterende areal er hovedsageligt beskyttet natur (§ 3-arealer) og mindre arealer med fredskovspligt.

Arealet er fordelt på 98 ejendomme med 201 lodsejere, hvoraf godt halvdelen er ejendomme i de eksisterende fredninger.

De private lodsejere ejer i alt 1.123 ha og offentlige myndigheder ejer 168 ha fordelt på Naturstyrelsen med 72 ha, Folkekirken med 8 ha og Hjørring Kommune der ejer 88 ha.

Fredningsforslagets afgrænsning fremgår desuden af kortbilag 1.

Figur 2 De eksisterende fredninger er angivet med orange, og de nye arealer, der foreslås omfattet af fredningen, er angivet med grøn. Hele fredningsforslaget er angivet med rød streg.

3. Beskrivelse af fredningsområdet

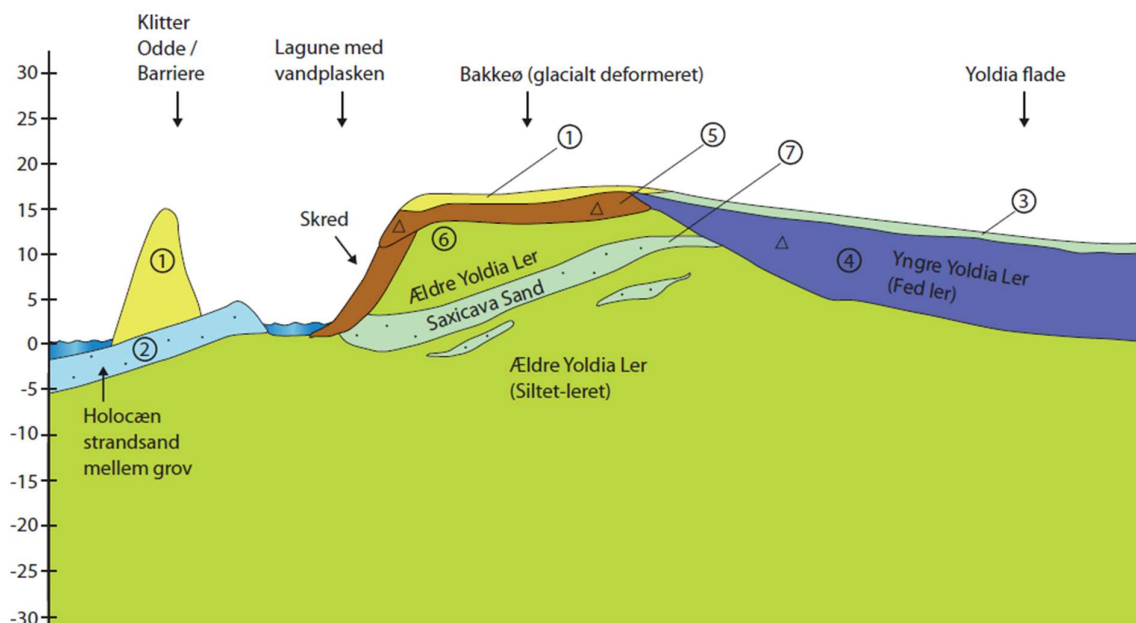
Landskabeligt, biologisk og geologisk set er fredningsområdet mageløst i Danmark på grund af den meget tydelige opdeling i tre landskabstyper; marint forland, gammel kystskrænt og hævet ishavsbund, der efterfølgende er dækket med indlandsklitter.

På figur 3 og 4 neden for ses den landskabelige og geologiske inddeling af fredningsområdet. Skyggekortet viser tydeligt det lave marine forland, kystskrænten "Lien" og baglandet med de helt unikke forekomster af indlandsklitter. Mod øst ses Liver Å.

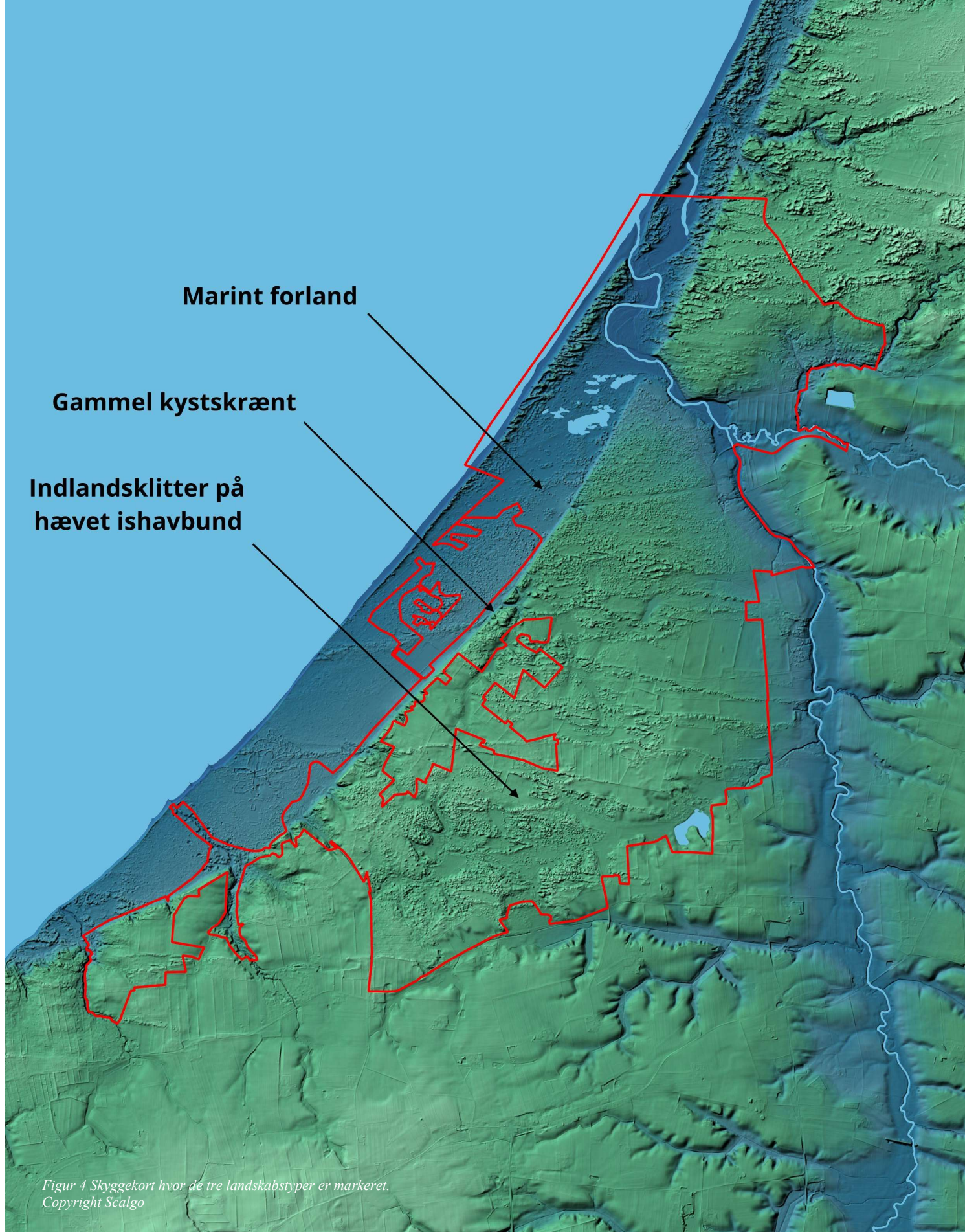
I de følgende afsnit beskrives natur og landskab for hver af de tre landskabstyper.

Fredningsområdet fremtræder i dag som et overvejende åbent landskab og som et sammenhængende naturområde med synlige indlandsklitformationer med overdrev, kystklitter, kystskrænter, søer og kær. Liver Å løber gennem den nordlige del af fredningsområdet før den udmunder i Skagerrak.

På droneoptagelser af fredningsområdet, som kan ses [her](#) eller på [Forslag om fredning ved Skallerup, Nørlev og Kærsgård Strand | Hjørring Kommune](#), fås et glimrende indtryk af områdets forskelligheder.

Figur 3 Tolket profil fra vest til øst af landskabet. Aflejringer af Ældre Yoldia-ler (grønt) er mod vest eroderet af Littorina-havet. Den marine flade er overlejret med marint sand og fladen med Yngre Yoldia-ler, er overlejret med flyvesand. COWI: Plejenotat for Vandplasken. 2017

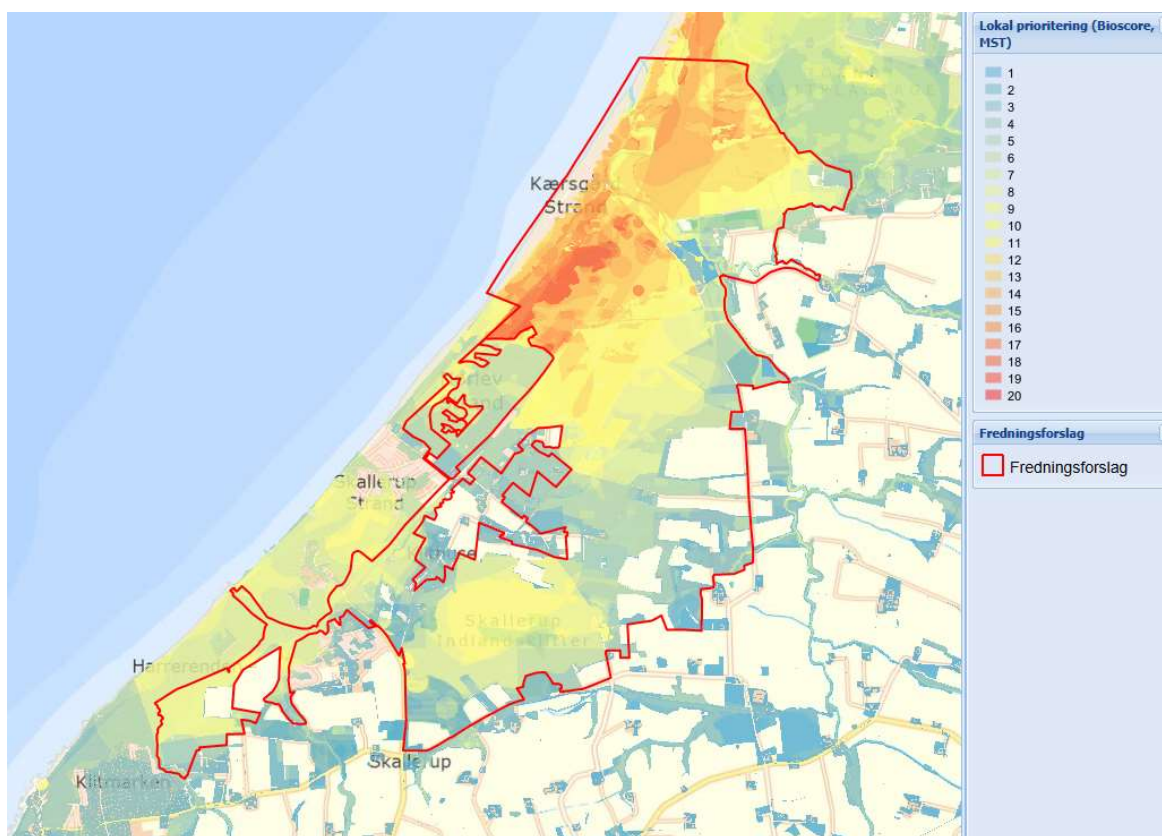
Figur 4 Skyggekort hvor de tre landskabstyper er markeret.
Copyright Scalgo

Naturen er enestående og fredningsområdet er formentlig et af de steder i landet, hvor artsrigdommen er størst. I henhold til [Biodiversitetskortet](#) (figur 5) er det et af de områder, hvor der findes flest truede arter, hvilket i sig selv indikerer, at området er artsrigt. De truede arter er typisk specialisterne, som stiller helt specifikke krav til deres levested, og som derfor er mere sårbare over for påvirkninger udefra. Når der er plads til de truede arter, er der således også levesteder for en lang række mere almindelige arter.

Hele fredningsområdet er med i Biodiversitetsrådet forslag til "Målbretning af biodiversitetsindsatsen (30 % af Danmarks areal). Fredningen kommer til at ligge i sammenhæng med kystlandskabet ved Rubjerg Knude og Tornby Klitplantage og videre til hele det enorme område ved Skagen Odde på over 25.000 ha.

Hele fredningsområdet er med i "Afgrensning af 239 mulige store naturområder", som identificeres og prioriteres i rapporten "Mere, bedre, Større natur i Danmark, 2024. Center for Makroøkologi, Evolution og Klima, Globe Institute, Københavns Universitet. Her vurderes det at hele fredningsområdet har første prioritet med > 29 arter og 30 % natur.

Hele fredningsområdet på nær de dyrkede arealer er med i Aarhus Universitets og Danmarks Naturfredningsforenings "Forslag til 30 % beskyttede områder". Tre fjerdedele er ydermere omfattet af forslaget til strengt beskyttede områder (prioritet 1).

Figur 6 Kortet viser, hvilke lokale områder som er særligt værdifulde, fordi de er levesteder eller potentielle levesteder for rødlistede arter. De orange og røde områder har den højeste score.

Det marine forland - Kærsgård Strand, Vandplasken og Nørlevkæret

Geologien og landskabet

Det lave marine forland er hævet havbund fra Littorinahavet også kaldet stenalderhavet. Det blev skabt for 8.000 år siden. På dette tidspunkt var der dog stadig bundet store ismasser på det Nordamerikanske kontinent, og da disse endelig smeltede, steg havet meget kraftigt igen. I Nordjylland skete der en stigning på 25 meter i løbet af kun 500 år. Vendsyssel blev igen til et ø-rige, og havet gik helt ind til den gamle kystskrænt også kaldet Littorinaskrænten, (figur 6). På det tidspunkt må den have stået som en bar stejl klint, ligesom man ser det i dag ved Rubjerg Knude.

I takt med at Vendsyssel hævede sig er det marine forland dukket op af havet inden for de sidste 5.000 tusinde år siden. Jordbunden er sandet og har et højt kalkindhold fra bl.a. muslingeskaller. Den kalkrige jordbund præger vegetationen, der netop er karakteriseret ved mange arter af planter knyttet til kalkrig jordbund.

Her på det marine forland, mellem kystklitterne og den gamle kystskrænt ligger et af Danmarks botanisk set vigtigste områder med en mosaik af klitnatur, klitlavninger og klitsøer. Fordi der til stadighed trænger kalkrigt grundvand ud for foden af den gamle kystskrænt, er der permanent fugtige levesteder på den gamle havbund.

Det er her Vandplasken ligger (figur 7). Vandplasken er en 3 ha stor lavvandet sø med svingende vandstand. Kombinationen af årtiers afgræsning, rent, næringsfattigt vand og kalk i jordbunden er medvirkende til at området omkring Vandplasken og ved Nørlevkæret rummer botanisk meget værdifulde ekstremrigkær.

Figur 7 Littorinahavets udbredelse for 8.000 år siden. Den nuværende kystlinje er vist med stiplede linje. Det marine forland ligger mellem de to linjer i fredningsområdet. Kilde: Kulturarvens mønstre i landskabet 2006

Figur 8 Vandplasken set fra Littorinaskrænten

Forlandet rummer en mosaik af mange forskellige naturtyper og plantesamfund. Der er både våde naturtyper såsom permanente søer, temporære søer, rigkær, vældprægede enge og moser og tørre naturtyper som grønsværklit, grå klit, enebærklit og havtorneklit. Den store variation i naturtyper, selv inden for et ganske lille område, gør, at der her findes en utrolig stor artsrigdom samlet på et forholdsvis lille areal.

Vandplasken er udpeget som særligt naturvidenskabeligt interesseområde pga. dens beliggenhed i det upåvirkede og fredede klitområde. Området er af samme grund ikke åbent for offentligheden men kun for videnskabelige formål. Den unikke flora er beskrevet helt tilbage fra sidst i 1930'erne, men området er også helt speciel i forhold til mosser, laver, svampe og insekter.

Liver Å skærer sig igennem den gamle kystskrænt og søger med store slyng ud mod havet til munden ved Kærsgård Strand. Åens udløb tvinges mod nord på grund af den nordgående materialevandring langs kysten. En gammel, nu afsnøret åslyng vidner om, at udløbet tidligere fandtes endnu nordligere. Det nuværende udløb blev gravet igennem klitterne i 1926. Langs åen er der store værdifulde eng- og rørsumparealer.

Syd for Nørlevkæret ligger et sommerhusområde, hvis fællesarealer også rummer store og værdifulde naturområder, særligt mosenatur. Området er ikke omfattet af en gældende fredning men er taget med i fredningsforslaget på grund af de høje naturværdier, og grundejerforeningens ønske om at lade arealerne frede.

Vandplasken og klitområderne ved Kærsgård Strand blev fredet i 1962. Fredningen af Kærsgård Strand forhindrede planer om yderligere 75 sommerhuse. Nørlevkæret ligger umiddelbart syd for Vandplasken og blev fredet i 2015 især for at sikre den optimale forvaltning.

Naturværdierne

Mosaikken af forskellige våde og tørre naturtyper betyder, at det marine forland inden for fredningsområdet er meget artsrigt. Der er fundet hele 51 [rødlistede](#) plantearter og 54 rødlistede svampearter i dette område.

Ekstremrigkær har i sig selv en meget rig flora, og ved Vandplasken er der fundet knap 300 forskellige plantearter. Her vokser bl.a. vibefedt, sumphullæbe, leverurt og kødfarvet gøgeurt sammen med sjældenheder som sort skæne, liden padderok, stilksiv, dværgulvefod, bredbladet kæruld, pukkellæbe og klitgøgeurt. I områdets rigkær og væld findes desuden to af landets største bestande af mygblomst og landets eneste kendte voksested for mørk knappenålsmos samt flere svampe og laver, bl.a. arter der er kritisk truet såsom skive-sneglehat, liden skivebold og kalk-bægerlav.

De mange naturtyper er også levested for flere rødlistede dyrearter. En af de vigtigste er kildevældsvindelsnegl, der er på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området. Det er odder og bæklampret også, som begge er knyttet til Liver Å. Derudover er der en stor bestand af både strandtudse og spidssnudet frø, der begge er på EU's bilag IV. Desuden er der en stor population af markfirben i den hvide og grå klitter tættest kysten.

Det marine forland udmærker sig ikke kun ved et exceptionelt planteliv i ekstremrigkærene. De lave grønsværklitter og de grå klitter er også overvejende kalkholdige og meget artsrige med store forekomster af rødlistede arter som hvidgrå draba, pyramidelæbeløs, liden snerre, bakketidsel, kattefod og bakkegøgelilje og flere vokshatte såsom skarlagen-vokshat. Den store bestand af blodrød storkenæb er levested for sortbrun blåfugl, der kun lever i grønsværklitter i kystlandskabet i Nordvestvendsyssel.

De sandede områder med lav vegetation huser en stor bestand af den rødlistede sommerfugl gråbåndet bredpande.

Der yngler flere rødlistede fuglearter bl.a. rødben, og derudover er området et vigtigt rastested for svømmeændere og vadefugle.

Figur 8 Udvalgte, sjældne planter fra det marine forland: Dværg-ulvefod, bakke-gøgelilje, bredbladet kæruld, pukkellæbe, loppe-star og sort skæne. Fotos: Torben Ebbensgaard.

På trods af den store artsrigdom, er områdets natur stadig truet af manglen på naturlige processer som naturlig hydrologi, sandflugt og afgræsning med naturlige tætheder. Tilgroning som følge af luftbårne næringsstoffer og tilgroning med invasive eller ikke hjemmehørende buske og træer, er også et stort problem. Det er især rynket rose, men også spredning af sitkagran og glansbladet hæg.

Sommerfuglen hedepletvinge er formentlig uddød i området pga. forkert drift af arealerne. Med fredningen søges at skabe mulighed for at sommerfuglen igen kan vende tilbage til området. Dette er realistisk, da foderplanten djævelsbid stadig findes i stort tal.

Der har i denne del af fredningsområdet i mange år været velfungerende naturplejeaftaler med lodsejerne i medfør af de ældre fredninger. Dette har været afgørende for at de høje naturværdier har kunne fastholdes. Med nærværende fredningsforslag skabes der mere fleksible rammer for forvaltningen af naturen, herunder muligheden for mere naturlig dynamik i området, så naturværdierne sikres for fremtiden.

*Figur 9 Mygblomst
Foto: Styrelsen for Grøn Arealomlægning
og Vandmiljø.*

Figur 10 Udvalgte, sjældne eller karakteristiske planter fra det østlige, højtliggende delområde: alm. månerude, vibefedt, kattefod, blodrød storkenæb, kambregne og Vendsyssel-gøgeurt. Fotos: Torben Ebbensgaard.

Den gamle kystskrænt “Lien”

Geologien og landskabet

Igennem hele fredningsområdet fra Lønstrup i syd til Tornby Klitplantage forløber den gamle kystskrænt, som rejser sig op til 15 meter fra det marine forland og som udgør en markant grænse mellem forlandet og landskabet ovenfor skrænten. Den er dannet da stenalderhavet eller litorinahavet gik helt ind til skrænten for 8000 år siden (figur 11).

Da landhævningen begyndte og forlandet blev dannet, beskyttede det skrænten, som derefter gradvist blev omdannet fra en bar klint til en græsdækket skrænt.

Fra de højeste punkter er der en fantastisk udsigt over forlandet og havet. Disse punkter har navne som Prædikestolen, Grønbjerg og Stengrundsbakke. Sidstnævnte er det højeste punkt på skrænten med sine 31 meter.

På strækningen fra Lønstrup til

Kærsgård kaldes skrænten Lien. Her er den furet af mange regnkløfter og gennemskæres af et par mindre vandløb, Knoldebæk og Hunderup Bæk. De steder, hvor man har kunnet gå ned, er ofte blevet kaldt render eller hvarrer, som man ser det ved Harrerende, Hølsgaard Rende, Sneglehvarre og Gammelhvarre. Skrænten græsses i dag flere steder af kvæg og heste, og der er fine mønstre af de såkaldte fårestier, som opstår ved udskridning af jord. Store dele af skrænten er dog dækket af krat af havtorn, hyld og andet krat. Lien blev fredet i 1963 med det formål at bevare området i dets daværende tilstand.

Den gamle kystskrænt fortsætter nord for Kærsgård Strand. Her kaldes den Faldbakken hvor Liver Å løber nedenfor. Skrænten fortsætter ovenfor Åslyngen hele vejen til Tornby Strand og videre til Hirtshals Fyr.

Figur 11 Den gamle kystskrænt set fra luften. Øverst i billedet ses Harrerenden og Vandplasken ses nederst i billedet.

Naturværdierne

Skrænterne er kortlagt som overdrev eller grå/grøn klit og fremstår med en sammenhængende grønsvær. Jordbunden veksler mellem lag af ler og smeltevandssand, der er presset op af isen. Der er varierende kalkindhold. Nogle steder er der aflejret flyvesand på eller oven for skrænten. Flere steder presses trykvand ud af selve skrænten eller ved skrænten fod, hvilket resulterer i små partier med rigkærsvegetation.

Floraen blev i fredningsteksten fra 1963 beskrevet som bestående af spredte, lave havtornkrat og med bakketidsel og lav tidsel samt en interessant forekomst af læge-kokleare.

På skrænten vokser i flere arter knyttet til overdrev som fx blodrød storkenæb, sandfrøstjerne, bakkenellike, almindelig mælkeurt, tormentil og tandbælg, men også sjældnere rødlistede arter som pyramidelæbeløs og kattedod. Skrænterne er dog vigtigst som voksested for adskillige rødlistede svampe især voksehatte. Her er fundet mel-rødblåd, honningvokshat, bitter vokshat, tægevokshat, trævlet vokshat og skarlagen-vokshat (figur 12). De to sidstnævnte er så sjældne globalt, at de er på IUCN's rødliste som sårbare (VU). Ved renden ned til Skallerup Strand vokser også den særprægede bregne hjortetunge. Den er rødlistet som truet, og vokser kun få andre steder i Danmark.

Naturværdierne er flere steder truet af tilgroning med buske og træer bl.a. flere ikke-hjemmehørende arter. Flere steder går der ikke græssende dyr, og andre steder er der for hård sommergræsning.

Der er således stort potentiale for at øge naturværdierne på skrænten ved en forvaltning, som rækker ud over græsning med kreaturer, hvilket er den tilladte græsningsform i henhold til fredningen fra 1963. Nærværende fredningsforslag vil understøtte at naturværdierne fastholdes og øges ved at tillade græsning med andre dyr og ved at rydde buske og træer med fokus på invasive arter og ikke hjemmehørende arter.

Figur 12 Skarlagen-vokshat.
Foto Thomas Lillelund Andersen.

Indlandsklitterne

Geologien og landskabet

Oven for skrænten i 15-25 meter over havets overflade består landskabet af en vidtstrakt slette af hævet havbund, Yoldiafladen, fra slutningen af sidste istid. Yoldiafladens lerede jord har været landbrugsjord indtil sandflugten startede og skabte de særprægede småbakkede indlandsklitter (figur 13). Indlandsklitterne blev til i det koldere klima i 1500-1700-tallet, hvor sandstorme lagde store områder i Nord- og Vestjylland øde bl.a. fordi der ikke var lægivende bevoksning. Sandflugten medførte bl.a. at fire små landsbyer i fredningsområdet blev dækket af sand, så beboerne blev tvunget til at flytte. Af landsbyen Skallerup er således nu kun kirken tilbage.

Efter sandflugtsforordningen trådte i kraft i 1792 begyndte klitterne at blive beplantet med bl.a. hjælme og senere med nåletræer. I dag fremstår indlandsklitterne med et sammenhængende vegetationslag.

Indlandsklitterne er specielle geologisk set, da de består af smeltevandssand og ikke sand fra stranden. Sandet stammer derfor sandsynligvis fra lag af smeltevandssand i den gamle kystskrænt, der på et tidspunkt må have været blottet, og derefter er føjet ind over land. Det samme fænomen ses ved Rubjerg Knude i dag. Det høje kalkindhold i smeltevandssandet har betydning for de naturtyper, der er udviklede på indlandsklitterne. Således består langt størstedelen af indlandsklitterne i fredningsområdet af kalkrige overdrev.

I den sydøstligste del af fredningsforslaget ligger Nørlev Sø. Den er med sine 3,4 ha, er den største naturlige sø i Hjørring Kommune. Den har en middeldybde på 2,3 meter.

Med fredningen af "Indlandsklitter, Hvilebakke og Skallerup Kirke Nord" i 1963 blev den sydlige del af nærværende fredningsforslags fredningsområde beskyttet med især det formål

Figur 13 Indlandsklitterne set fra luften.

at fastholde naturtilstanden, hindre byggeri og for at øge offentlighedens adgang. Fredningen har været medvirkende til at de høje naturværdier på arealerne er blevet fastholdt.

Den ikke tidligere fredet del af indlandsklitterne dækker et område på over 400 ha af denne unikke landskabstype med primært overdrev.

På de såkaldte afblæsningsflader, hvor vinden har blæst sandet væk, har det været muligt at fortsætte dyrkningen. Disse områder fremstår i dag som mindre og plane flader i det kuperede landskab, placeret spredt blandt værdifulde overdrev. Den fortsatte dyrkning af disse arealer medfører at sprøjtning og gødskning giver en negativ randpåvirkning af naturområderne. Fredningsforslaget rummer derfor forslag om at udtage disse arealer af drift og konvertere dem til natur.

Figur 14 På grund af lerlaget under sandet, dannes der nogle år søer af regnvand omkring indlandsklitterne.

Naturværdierne

Overdrev er kendetegnet ved en mosaik af naturtyper. På toppen af indlandsklitterne er der tørre sandede overdrev, på nordsiden er der et mere fugtigt og skyggefuldt miljø og i bunden ændrer naturtypen sig gradvist fra overdrev til eng. Flere af de lavtliggende områder er tidvist oversvømmede, da regnvandet har svært ved at trænge igennem lerlaget under klitterne. I regnfulde år vil store områder stå under vand helt ind til forsommeren, og er da meget vigtige yngleområder for sjældne padder og forskellige vandinsekter (figur 14).

Vegetationen er lav, tæt og danner en sammenhængende grønsvær, men med forekomst af spredte træer og buske. Overdrev er lige som andre lysåbne naturtyper afhængige af en form

for forstyrrelse så som græsning eller høslæt for at forhindre tilgroning med højt voksende urter og vedplanter, der ellers vil fortrænge de naturtypekarakteristiske arter.

Indlandsklitterne består af en blanding af flere forskellige habitatnaturtyper. De mest udbredte er surt og kalkoverdrev samt tørt overdrev på kalkholdigt sand. Mellem klitterne er der tidvis våd eng.

Det kuperede terræn og det kalkholdige sand i indlandsklitterne har skabt helt specielle levesteder for dyr og planter, og naturværdierne er høje på overdrevene. Her findes bl.a. karakteristiske arter som rundbælg, alm. kællingetand, vellugtende gulaks, fåre-svingel, gul snerre, blåmunke, hedelyng, tormentil, djævelsbid, smalbladet timian og vårpotentil.

Der er en meget stor bestand af nikkende kobjælde (figur 15). Den er på "Gulliste 1997" som en National Ansvarsart, fordi Danmark rummer over en femtedel af verdens bestand. En stor del af denne vokser i indlandsklitterne.

Der er fundet 25 rødlistede plantearter i området med indlandsklitter. De mest karakteristiske er: Hvidgrå draba, kattefod, bakketidsel, almindelig månerude, sandrottehal, liden snerre og pyramidelæbeløs. I de fugtige lavninger er der bl.a. fundet vibefedt og sumphullæbe. Af de 8 arter af rødlistede svampe kan nævnes stor priksvamp, der er ret udbredt i indlandsklitterne, men som er i fare for at forsvinde andre steder. Den er på rødlisten som truet (EN).

Indlandsklitterne huser tillige en af de største bestande af den rødlistede sommerfugl kommabredpande (figur 16), og er også et godt levested for andre rødlistede arter som engblåfugl, klitperlemorsommerfugl og violetrandet ildfugl. Der lever i alt 11 forskellige arter af rødlistede dagsommerfugle i området.

Figur 15 Nikkende kobjælde. En national ansvarsart.

Figur 16 Kommabredpande.

En omfattende undersøgelse af forekomsten af vilde bier i dette område har vist, at der er mindst 53 arter af vilde bier i området, heraf også de sjældne bier Rustkeglebi, lille pilejordbi og *Andrena batava*. Derudover blev der fundet den sjældne gravehveps *Oxybelus bipunctatus*, der kun er fundet få gange i Danmark.

Natsommerfuglene og de øvrige insekter er dårligt undersøgt, men der er fundet sjældenheder som gulplettet bjørn, hede-takspinder, blåhathvepsebi og stregtæge. Sidstnævnte er endda på gullisten som national ansvarsart.

I de små vandfyldte lavninger yngler bl.a. løgfrø (figur 17), strandtudse og spidssnudet frø. Vandhullerne er gode ynglesteder fordi de ofte tørrer ud om sommeren, hvilket betyder, at de er uegnede som levested for fisk, der ellers ville æde æg og haletudser.

Mosaikken af tjørnekrat og lysåben natur gør at området huser en af de største bestande af rødrygget tornskade i Nordjylland. Om vinteren bliver den erstattet af stor tornskade.

Figur 17 Løgfrø er aktiv om natten. Dens haletudser bliver op til 13 cm lange og er de største blandt danske padder.

Potentialet for mere og endnu bedre natur

I Danmark er naturen især presset på grund af fragmentering, mangel på plads og mangel på naturlige processer/naturlig dynamik. Det er derfor sagsrejsernes intention, at fredningen skal sætte rammerne for en forvaltning af området, der i højere grad end ellers kan rumme et stort sammenhængende naturområde med fri dynamik og som kan rumme, at naturen ikke er statisk. Alt sammen for at understøtte biodiversiteten og naturværdierne.

De naturlige processer, der skal fremmes, er især naturlig hydrologi, sandvandring, kystdynamik og naturlige tætheder af store græssere (figur 18).

Det betyder bl.a., at der skal være mulighed for ekstensiv helårsgræsning, at grøfter skal kunne lukkes og åer genslynges, at sand kan vandre samt at der kan udvikles tydeligere og mere naturlige overgangszoner mellem de forskellige naturtyper.

I nogle tilfælde kan den naturlige dynamik, primært tilgroning, være i konflikt med rydningspligten, jf. bekendtgørelse om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur (BEK nr. 60 af 19. januar 2023). Det foreslås derfor med fredningsbestemmelsernes § 12 stk. 2, at fredningen, i de tilfælde hvor der opstår tilgroning som følge af naturlig dynamik, vil ophæve rydningspligten.

Der er flere mindre skove og bevoksninger i området. Flere af disse består hovedsageligt af ikke hjemmehørende nåletræer eller endda invasive arter. Målet med fredningen er at lave mere lysåbne og varierede krat og skovområder, hvor der kun er hjemmehørende arter, og hvor der er ekstensiv græsning.

Det er ligeledes intentionen med fredningen, at naturområderne skal sikres fuldstændig sammenhæng og udvides for derved at gøre hele området mere robust. Derfor foreslås det, at de 205 ha landbrugsjord i omdrift som indgår i fredningsområdet, skal ekstensiveres permanent og overgå til natur. Denne indsats vil sikre at der ikke i fremtiden vil ske en randpåvirkning af naturområderne. Indsatsen vil desuden reducere den lokale udledning af ammoniak og medføre en reduktion i udledningen af næringsstoffer til vandområdet. De nye naturområder vil medvirke til at nå målet om 20 % beskyttet natur i 2030, hvilket er et af omdrejningspunkterne i Den Grønne Trepert. Alle områderne med landbrugsjord, der udtages, ligger inden for de områder som Biodiversitetsrådet og Københavns Universitet har foreslået som de områder, hvor landbrugsjord skal omdannes til natur.

Potentialet for at skabe ny natur af høj kvalitet på omdrifts-arealerne i området er stort, som følge af jordens høje indhold af sand og de omkringliggende naturarealer, hvorfra der kan ske en frøspredning. Det er afprøvet i 2017 på 8 ha, og resultaterne viste, at der inden for få år indfandt sig flere sjældne sommerfuglearter. To store undersøgelser af forekomsten af vilde bier i Skallerup Klit i 2020 og 2022/2023 viste, at det største antal arter af vilde bier blev fundet på de naturgenoprettede marker, hvilket bl.a. må tilskrives tilgængeligheden af blottet sand og flere tidlige nektarplanter, især etårige pionerarter. Arne Kiis 2024.

I årtier har forvaltningen af naturen i Danmark været baseret på, at naturen kan inddeles i skarpt afgrænsede naturtyper som skov, vandløb samt lysåbne områder med eng, overdrev og moser, der alle er afhængige af forstyrrelser som græsning eller høslæt. I forsøget på at fastholde og forbedre naturkvaliteten, og i hvert fald forhindre en forværring af tilstanden, har

tilgangen til naturpleje ofte været såkaldt "frimærkepleje", som typisk er mindre arealer med sommergræsning. På mindre arealer med sommergræsning er det uhyre svært at sikre et passende græsningstryk, og ofte har frygten for at miste landbrugstilskud medført, at arealerne tillige er blevet brakpudset for at sikre, at de fremstod afgræsset på tidspunktet for et kontrolbesøg fra tilsynsmyndigheden. Denne tilgang til naturpleje har desværre vist sig ikke at være tilstrækkelig til at vende tabet af biodiversitet generelt, og der er i de senere år opstået en bred erkendelse heraf. Naturen mangler plads og naturlige processer.

Fredningen skal derfor understøtte, at der gøres op med opfattelsen af at naturen er statisk. Det vil have stor betydning, at fredningen kan rumme paradigmeskifter i naturforvaltningstilgangen således, at der skabes de bedste forudsætninger for bevarelse og forbedring af naturværdierne i fremtiden.

Figur 18 Anguskvæg der afgræsser indlandsklitterne. De fleste steder er der kun sommergræsning

Natura 2000 og bilag IV-arter

Natura 2000-områder er et netværk af beskyttede naturområder i EU og områderne udgøres af fuglebeskyttelsesområder og habitatområder og nogle tilfælde også af Ramsar-områder. Et område kan være omfattet af en eller flere af de tre typer beskyttelse.

Den nordlige del af fredningsområdet, ca. 390 ha, er en del af Natura 2000-område nr. 6 "Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å", der udgøres af habitatområde nr. 6 med samme navn.

I Danmark er der udpeget 250 Natura 2000-områder, og hvert område er udpeget for at beskytte særlige naturtyper og arter, det såkaldte udpegningsgrundlag. Natura 2000-område nr. 6 er især udpeget for at beskytte de værdifulde rigkær samt de mosaikagtige forekomster af klitnaturtyper. Det samlede udpegningsgrundlag for området er angivet i tabellerne neden for.

Når et område er udpeget som Natura 2000-område indebærer det, at der skal sikres en gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som området er udpeget for at beskytte, og at der skal gøres en aktiv indsats for at sikre eller genoprette naturen i området.

Staten, Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø, udarbejder Natura 2000-planer for alle områderne hvert sjette år som beskriver hvilke mål, der skal nås, og på baggrund af planerne udarbejder kommunerne Natura 2000-handleplaner for private arealer, som beskriver, hvilke indsatser der skal til for at disse mål nås. Natura 2000-planen er bindende for myndighederne, hvilket betyder, at alle myndigheder i deres arealdrift og naturforvaltning skal lægge Natura 2000-planen til grund.

I Danmark er habitatdirektivet implementeret i lovgivningen således, at de arealer, der er direkte beskyttede, er de arealer, der opfylder betingelserne for at være en naturtype, der er på udpegningsgrundlaget eller som er levested for en eller flere af arterne på udpegningsgrundlaget for det pågældende område. Disse kortlægges af Styrelsen hvert 6. år.

Blandt de overordnede målsætninger for Natura 2000-område nr. 6 er at områdets udbredte mosaik af klitnaturtyper skal sikres, og klitnaturtyper med ugunstig bevaringsstatus skal sikres og søges udvidet. Desuden skal områdets søer, i særdeleshed Vandplasken, sikres en artsrig undervandsvegetation, og områdets økologiske integritet skal sikres i form af en for naturtyperne hensigtsmæssig hydrologi og drift/pleje.

Et fredningsforslag skal i henhold til naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 2 og 3 medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser inden for Natura 2000-området og indeholde en redegørelse for, hvorledes fredningen medvirker hertil. Ligeledes skal fredningsforslag uden for internationale naturbeskyttelsesområder redegøre for, at fredningen ikke forringer naturtyper og levesteder for arter, jf. § 36 stk. 4.

Formålet med fredningen er bl.a. at bevare og forbedre naturværdierne, at sikre mulighed for naturlig dynamik og sikre grundlag for at lave naturforbedrende tiltag i form af f.eks. naturpleje og naturgenopretning.

En række af Natura 2000-naturtyperne i fredningsområdet har moderat tilstand, det vil sige, at der skal arbejdes målrettet for at sikre naturtyperne god eller høj tilstand. En ny fredning vil sikre et ensartet forvaltningsgrundlag for hele området, herunder de arealer, der indgår i Natura 2000-området, og sikre at der udarbejdes en plejeplan for hele fredningsområdet. Fredningen vil samtidig sikre rammerne for naturgenopretning, naturlig dynamik og hydrologi, og ikke mindst vil fredningen betyde, at kommunen får en plejeret på Natura 2000-arealerne, på lige fod med arealerne uden for Natura 2000-området. Plejeretten kan være afgørende i de tilfælde, hvor en lodsejer ikke ønsker eller har mulighed for at udføre den nødvendige pleje for at sikre og forbedre naturværdierne. Samlet set vil fredningen medvirke til at opnå målet om gunstig bevaringsstatus for Natura 2000-området og øge naturværdierne på arealerne uden for Natura 2000, hvilket vil understøtte naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget i hele fredningsområdet.

Det nærmeste Fuglebeskyttelsesområde "F126 Skagerrak" ligger 18 km væk. Udpegningsgrundlaget er Mallemuk og Storkjove. Fredningen vil ikke på nogen måde kunne påvirke disse arter eller arter på udpegningsgrundlaget fra Fuglebeskyttelsesområder længere væk.

Der er lavet en væsentlighedsvurdering ifm. screeningen jf. Miljøvurderingslovens § 10. Væsentlighedsvurdering konkluderer at det kan udelukkes at fredningsforslaget i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke den udpegede lokalitets gunstige bevaringsstatus væsentligt. Det vurderes ligeledes, at fredningsforslaget ikke har en væsentlig effekt på arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for dette område. Det vurderes også, at fredningsforslaget er med til at opfylde Danmarks internationale forpligtigelser uden for internationale naturbeskyttelsesområder og ikke er en hindring for at opfylde forpligtigelserne indenfor de internationale naturbeskyttelsesområder.

Vurderingen er foretaget på baggrund af eget kendskab til området, det foreliggende datagrundlag og andre oplysninger om områderne, og vurderet i forhold til Natura 2000 basisanalysen og Natura 2000-planerne.

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 6		
Naturtyper:	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Klitlavning (2190)
	Enebærklit* (2250)	Lobeliesø (3110)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Vandløb (3260)
	Å-mudderbanke (3270)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Elle- og askeskov* (91E0)
	Mygblomst (1903)	Hedepletvinge (1065)
Arter:	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Bæklampret (1096)
	Havlampret (1095)	Odder (1355)

Figur 19 Udpegningsgrundlag for Natura 2000-område nr. 6. Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å.

Særligt beskyttede arter omfattet af habitatdirektivets bilag IV og på udpegningsgrundlaget

Inden for fredningsområdet findes flere arter, som er på habitatdirektivets bilag IV over strengt beskyttede arter, hvis yngle- og rasteområder ikke må ødelægges. Det gælder både inden for og uden for Natura 2000-områderne. Arterne omfatter mygblomst, spidssnudet frø, strandtudse, løgfrø, odder og markfirben. Derudover er der flere forskellige flagermusearter, der potentielt kan bruge området som levested eller trækker forbi området.

Der er registreret flere forskellige marine bilag IV-arter i havet udfor eller ved stranden. Disse arter vil ikke på nogen måde kunne påvirkes af fredningen, eftersom der ikke foretages ændringer i tilstanden på de områder, hvor disse arter færdes.

Der henvises til screeningsnotatet i bilag 4 for en nærmere beskrivelse af arternes levevis.

Fredningen får til formål bl.a. at bevare og forbedre naturværdierne. Ved at sikre at naturområderne bevares og forbedres, sikres også levestederne for bilag IV-arterne, og særligt for markfirben og løgfrø vil der opstå nye levesteder ved konverteringen landbrugsjord til ny natur. Mere naturlig hydrologi vil betyde at flere lokaliteter vil være potentielle yngle- og rasteområder for de tre paddearter og odder.

Fredningen vil ikke på nogen måde ødelægge yngle- og rasteområder, forstyrre arterne eller direkte kunne skade arter på bilag IV.

Kulturspor

Under sandflugtens hærgen i 1500- til 1700-tallet måtte indbyggerne i de fire mindre landsbyer, Skallerup, Nørlev, Ajstrup og Thorstrup, flytte fra området. Ved Skallerup Kirke forhøjede man det omgivende stendige da sandflugten hærgede for at forhindre at kirken ville blive påvirket. Der er fundet tegn på dyrkning af marker under sandet, hvor man nogle steder kan se, at man har forsøgt at pløje, selvom der har været et lag af sand ovenpå markerne.

Øst for ejendommen Søgård ligger fire ringformede jordvolde, som har været brugt til dyrefolde. Dyrefoldene varierer fra 31 meter til 43 m i diameter. Selve voldene er mellem 1 til 5 meter brede og omtrent en meter i højden. Området omkring Søgård er udpeget som Kulturarvsareal pga. af adskillige fund fra jernalderen og vikingetiden.

Resterne af en mergelbane ses i den sydlige del af indlandsklitterne. På en lav dæmning gik der en mergelbane fra 1929 til 1934. På denne bane blev der kørt kaldet mergel (kalkholdigt ler) fra Tornby igennem indlandsklitterne markerne syd for.

Fredningsforslaget rummer ikke bestemmelser angående disse kulturspor, som fortsat vil blive forvaltet efter reglerne i Museumsloven.

Der er et enkelt beskyttet dige i den sydlige del og 8 beskyttede diger på marker i den nordlige del. Digerne er beskyttet igennem museumsloven § 29.

Offentlighedens adgang

Der er med fredningsforslaget lagt op til, at offentlighedens adgangs- og opholdsret i området skal følge de almindelige bestemmelser i gældende love.

For at sikre, at offentlighedens adgang ikke kan forringes ved salg af offentligt ejede arealer, foreslås det, at der på de pågældende arealer skal være fri fladefærdsel uanset fremtidige ejerforhold. Desuden videreføres retten til fri fladefærdsel fra de fredninger, der afløses med en ny fredning.

Det er særligt vigtigt at bestemmelserne om begrænsning af offentlighedens adgang i området omkring Vandplasken videreføres af hensyn til naturværdierne, og der vil således ikke være adgang til området for offentligheden. Lodsejer har fuld adgang, og plejemyndigheden kan give tilladelse til at besøge området til videnskabelige formål som eksempelvis ved botaniske undersøgelser.

Det foreslås at området omkring Åslyngen får samme adgangsbegrænsninger (se kortbilag 2), da dette område har samme naturværdier som Vandplasken. Det drejer sig om et område på 8,2 ha, der er meget velafrænset af klitter mod vest og littorinaskrånten mod øst. Hele arealet er lavtliggende med våde naturtyper såsom ekstremrigkær, rørskov og åslynge. Området er raste- og yngleplads for odder, trane, rørhøg, rørdrum, der er sårbare overfor forstyrrelser. Ekstremrigkæret er voksested for meget sjældne planter såsom de fredede orkideer mygblomst, pukkellæbe og sumphullæbe.

Fredningsforslaget lægger ikke op til etablering af nye stiforløb, men det foreslås, at nye stier skal kunne etableres efter aftale med lodsejeren og fredningsnævnets tilladelse.

Eksisterende stier og arealer med fri fladefærdsel og arealer med begrænsninger fremgår af kortbilag 2.

Friluftsliv, turisme og formidling

Naturarealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 udgør en meget stor del af hele fredningsområdet, og området understøtter typiske friluft aktiviteter som vandreture, løbe- og rideruter samt aktiviteter tilknyttet strandene. Kun få steder forekommer der organiserede friluft aktiviteter. Det gælder Hjørring Modelflyveklub, der holder til på et af kommunens arealer i indlandsklitterne samt Hjørring Kommunes Slettingen Naturskole og kunstnerrefugium. Slettingen Naturskole er til fri afbenyttelse af skoler, institutioner og foreninger i Hjørring Kommune. På arealerne omkring naturskolen er der mulighed for overnatning i shelters.

Med fredningsforslaget foreslås, at det omkring Slettingen Naturskole skal være muligt at opføre yderligere bygninger til almenyttige formål, når det understøtter fredningens formål. Desuden foreslås det, at der på arealer omkring Slettingen Naturskole markeret med signaturen "hus, have og gårdsplads" skal være muligt, at opføre rekreative faciliteter som udsigtstårne, bålhytter og shelters. Se kortbilag 1.

4. Frednings- og planlægningsmæssige forhold

Eksisterende fredninger

Med fredningsforslaget foreslås 7 eksisterende fredninger erstattet af en ny og større samlet fredning. Fredningernes bestemmelser om forbud mod byggeri og beplantning og videreføres og bestemmelser om offentlighedens adgang forringes ikke. I fredningsforslaget sker der således ingen lempelser i forhold til gældende fredninger. I et enkelt tilfælde skærpes fredningen således, at retten til at opføre et sommerhus på matr.nr. 43c eller 43d Tornby By, Tornby ikke videreføres (den eksisterende fredning er fra 1962). Der er efter sagsrejsernes opfattelse tale om at denne ikke-udnyttede ret er gået tabt på grund af området status som Natura 2000-område og begge matrikler til fulde er kortlagt som habitatnaturtyper.

Figur 21 Provst Exner fredningen er vist med blå flade. Fredningsforslaget med rød streg.

Der er en Provst Exner fredning omkring Skallerup Kirke. Det foreslås at Provst Exner fredningen tilrettes den nye fredning, da den nye fredning er mere restriktiv (figur 21).

I en enkelt af fredningerne (Nørlevkæret) nævnes naturtyperne ekstremrigkær og grønklit specifikt i formålsbestemmelsen. Dette videreføres ikke med fredningsforslaget, da fredningsforslagets formålsbestemmelse omfatter alle naturtyper. Da dele af Nørlevkæret ligger inden for et Natura 2000-område er der allerede en EU-retlig forpligtelse til at sikre området en gunstig bevaringsstatus, og der er således ikke tale om at fredningsforslaget medfører en lempelse.

Klitfredning

Langs hele kysten er fredningsområdet klitfredet i henhold til naturbeskyttelseslovens § 8, hvorefter der ikke må foretages ændringer i tilstanden, etableres hegn og arealerne må ikke afgræsses. Der må desuden ikke placeres campingvogne o.l. eller foretages udstykning, matrikulering eller arealoverførsel, hvorved der fastlægges skel.

For at sikre at naturværdierne kan fastholdes og forbedres inden for klitfredningen foreslås der med § 12 stk. 1 indført en bonusbestemmelse der medfører, at uanset naturbeskyttelseslovens § 8 kan der også opsættes sædvanlige landbrugshegn og arealerne kan afgræsses inden for klitfredningen. Endvidere kan der laves vedligehold af eksisterende stier, parkeringspladser og veje.

Fredskovspligtige arealer

Omtrent 67 ha af fredningsområdet er arealer med fredskovspligt. Fredskovspligten medfører i henhold til skovlovens § 8, at arealerne skal holdes bevokset med træer, der danner, eller som inden for et rimeligt tidsrum vil danne, sluttet skov af højstammede træer.

På grund af intentionen med fredningen om mere naturlig dynamik i området må det forventes, at f.eks. græsning og vindfældninger vil kunne medføre, at de fredskovspligtige arealer ikke vil danne tæt sluttet skov. Derfor foreslås det med § 3 stk. 12, at fredningen ikke skal være til hinder for at fredskovspligtige arealer overgår til andre naturtyper. Naturstyrelsens areal med fredskov har altid været helt lysåbent.

Zonestatus

Stort set hele fredningsområdet er beliggende i landzone.

En lille del, ca. 7 ha, er udlagt til byzone, men indgår i fredningsforslaget da der er tale om enten beskyttede naturtyper (§ 3-arealer) eller i øvrigt ubebyggede arealer.

En mindre del af fredningsområdet er fællesarealer inden for et sommerhusområde. Det gælder for området ved Nørlev Strand på 13 ha.

Nationale interesser og kommuneplanforhold

Stort set hele fredningsområdet er udpeget som nationalt kystlandskab, bevaringsværdigt landskab og større sammenhængende landskab. Desuden er hele fredningsområdet udpeget som naturområde med særlige naturbeskyttelsesinteresser, og størstedelen af fredningsområdet er desuden udpeget som økologisk forbindelse og som et område, hvor skovrejsning er uønsket.

Alle disse udpegninger har ophæng i Planlovens § 11, der medfører, at kommunerne i deres planlægning skal sikre de nationale interesser, som er forbundet med udpegningerne. Det betyder bl.a., at der i kommuneplanen skal være retningslinjer, som sikrer at områderne som udgangspunkt friholdes for byggeri og tekniske anlæg af hensyn til den landskabelige oplevelse samt at de udpegede landskabers karakteristiske landskabstræk og landskabsoplevelser fastholdes og styrkes, herunder de natur- og kulturgeografiske samt visuelle værdier. Derudover skal der være retningslinjer for, hvordan kommunalbestyrelsen prioriterer naturindsatsen og for hvordan naturområderne sikres mod indgreb i form af bebyggelse, veje og anlæg, der kan forringe naturindhold, levesteder og spredningsveje for vilde planter og dyr.

En fredning med de foreslåede bestemmelser vil ikke alene understøtte, men også i højere grad end kommuneplanens retningslinjer, styrke beskyttelsen af de nationale interesser ved bl.a. at forbyde byggeri, anlæg mv., og ved at sikre fleksible rammer for naturforvaltningen til gavn for biodiversiteten.

Lokalplanforhold

I den sydlige del af fredningsområdet, midt mellem Klithuse og Indlandsklit-fredningerne, er der inddraget en lille del på 7 ha af et område, som er omfattet af en bygningsvedtægt fra 1976, men som i dag hovedsageligt er beskyttet overdrev jf. naturbeskyttelseslovens § 3. Med bygningsvedtægten udlægges området til offentligt formål f.eks. undervisningsformål. Området anvendes i dag til afgræsning med heste og turridning.

Hele den nordlige del af fredningsområdet ligger inden for en byplanvedtægt nr. 1 for Tornby-Vidstrup kommunens kystområde fra 1962. Det er et stort område der dækker hele Tornby Klitplantage, Kærsgård Strand og endda Vandplasken. Den er opdelt i to zoner og omhandler forskellige restriktioner ift. bebyggelse, veje og byggegrundsstørrelser. Vedtægten er ikke relevant ift. fredningsforslaget, da arealer medtaget i fredningen sidenhen er reguleret gennem anden lovgivning.

Flere steder langs Lien og ved Nørlevkæret overlapper fredningsområdet med lokalplanlagte områder. Men da fredningsgrænsen her følger de gældende fredninger, er der ikke tale om inddragelse af nye lokalplanlagte arealer, dog med undtagelse af fællesarealerne for Vestrehavsgårdens Grundejerforening, der selv ønsker, at disse arealer skal indgå i fredningen. I lokalplanen er områderne udlagt som fælles friarealer, der ikke må bebygges eller foretages terrænændringer. Derudover er arealerne offentligt tilgængelige. En del af fredningsforslaget omfatter et område udlagt til feriekoloni (matr. 11a), men kun de arealer, der ikke er med byggefeltet.

5. Forslag til fredningsbestemmelser

§ 1 Fredningens formål

Fredningen har til formål

- at bevare og forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten
- at sikre mulighed for at skabe den for området naturlige dynamik
- at beskytte og synliggøre de landskabelige og geologiske værdier
- at sikre grundlag for at lave naturforbedrende tiltag, f.eks. naturpleje og genopretning
- at formidle natur- og landskabsværdierne samt sikre offentlighedens muligheder for at færdes i området under hensyntagen til naturværdierne og de geologiske værdier
- at medvirke til at opfylde Danmarks direktiv- og traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen, herunder at medvirke til at sikre gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder inden for fredningsområdet

§ 2 Bevaring af området

Stk. 1. Det fredede område som udgør 1291 ha. fremtræder som et overvejende åbent landskab og sammenhængende naturområde med indlandsklitformationer, kystklitter, kystskrænter, søer, kær og større vandløb. Fredningsområdet skal bevares som et stort sammenhængende og dynamisk naturområde medmindre en tilstandsændring er påbudt eller tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved dispensation.

Stk. 2. Fredningsnævnets godkendelse erstatter ikke nødvendige tilladelser eller dispensationer, som skal indhentes ved andre myndigheder.

Stk. 3. De dele af fredningen, som er omfattet af Natura 2000, er underlagt den til enhver tid gældende Natura 2000-plan og tilhørende kommunale og statslige handleplaner.

§ 3 Arealernes drift og anvendelse

Generelt for arealerne

Stk. 1. Driften og anvendelsen af arealerne tilrettelægges, så fredningens formål opfyldes.

Stk. 2. Der må ikke foretages aktiviteter eller være en drift, der påvirker biodiversiteten negativt. Der må derfor fx ikke omlægges, nydrænes, jordbearbejdes, tilsås, tilplantes, gødskes, kalkes, overgræsses, udsættes/udplantes invasive arter, anvendes bekæmpelsesmidler eller foretages en maskinel bearbejdning, der forringer biodiversiteten. Undtaget er arealerne, der på fredningskortet er angivet med særlig signatur som hus med have/gårdspladsareal, samt landbrugsarealerne, der er nævnt stk. 3, indtil de er ekstensiveret.

Stk. 3. Landbrugsarealer i omdrift og udyrkede arealer angivet med særlig signatur på fredningskortet ekstensiveres permanent til natur senest 2 år efter fredningens endelige vedtagelse. Ekstensiveringen og udviklingen til natur sker efter anvisning fra plejemyndigheden eller beskrives i plejeplanen. De pågældende arealer er herefter omfattet af stk. 2 og skal udvikle sig til natur.

Stk. 4. Fredningen er ikke til hinder for yderligere biodiversitetsfremmende tiltag, f.eks. græsning, høslæt, udlægning af skov til urørt skov eller lukning af dræn. Indsatserne på privatejede og kommunalt ejede arealer skal fremgå af gældende plejeplan, dog kan græsning eller høslæt med baggrund i statslige tilskudsordninger fortsætte uden at fremgå af gældende plejeplan, så længe betingelserne i stk. 2 overholdes. Udlægning af skovbevoksede arealer til urørt skov, hvortil der er opnået statsligt tilskud, er undtaget kravet om at skulle fremgå af gældende plejeplan.

Stk. 5. Fredningen er ikke til hinder for naturlig dynamik i naturområderne således, at der f.eks. lettere kan opstå mindre områder under tilgroning samt overgangszoner mellem naturtyperne, slyngning af åer, oversvømmelser og steder med bart sand.

Stk. 6. Fredningen er ikke til hinder for, at der kan skabes et stort funktionelt sammenhængende naturområde med en høj grad af naturlig dynamik, som vil understøtte den til enhver tid gældende lovgivnings definitioner på strengt beskyttet natur.

Stk. 7. Invasive arter må til enhver tid fjernes. Plejemyndigheden kan i særlige tilfælde dispensere til brug af bekæmpelsesmidler for at fjerne invasive arter. Der må ikke udsættes, plantes eller udsås invasive arter, som fremgår af den til enhver tid gældende liste over invasive arter.

Stk. 8. Arealet med pil på matr. 10f Skallerup Præstegård, Skallerup må høstes en gang efter fredningens ikrafttrædelse, hvorefter arealerne permanent skal ekstensiveres og er omfattet af stk. 2.

Skov

Stk. 9. Der må ikke etableres ny skov, medmindre skoven opstår som følge af naturlig tilgroning. Eksisterende skove, der er angivet på fredningskortet, skal udvikle sig til naturskove med hjemmehørende arter eller lysåben natur. Afdrift og tynding må kun ske efter plejemyndighedens anvisninger, og når det fremgår af gældende plejeplan. Arealerne må ikke genplantes.

Stk. 10. Fredningen er ikke til hinder for, at fredskovspligtige skovarealer eller øvrige skovarealer overgår til andre naturtyper som følge af naturlig dynamik, f.eks. skovgræsning og naturlig hydrologi, eller som følge af evt. rydning og lign., jf. skovlovens § 10 stk.1 (2), såfremt det medvirker til at fremme fredningens formål.

Læhegn

Stk. 11. Der må ikke etableres nye læhegn.

Stk. 12. Eksisterende læhegn må som udgangspunkt ikke udskiftes med nye, hvis de nedlægges. Plejemyndigheden kan, når særlige naturhensyn taler for det, give tilladelse til at forny læhegn med hjemmehørende arter.

Vandløb, dræn og grøfter

Stk. 13. Fredningen er ikke til hinder for, at der kan gennemføres vandløbsrestaureringsprojekter, genslyngning af vandløb eller andre indsatser, som er nødvendige for at sikre målopfyldelse i henhold til vandområdeplanen for området, jf. vandrammedirektivet, eller for at medvirke til at opnå gunstig bevaringsstatus for arter på habitatdirektivets bilag IV. Yderligere biodiversitetsfremmende tiltag, der rækker ud over indsatser i gældende statslige planer, kræver fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 14. Vedligehold er kun tilladt for de i fredningsområdet gennemgående vandløb, grøfter og dræn i det omfang arealer uden for fredningen er afhængige af fortsat dræning, eller for at sikre afvanding af veje, anlæg eller bygninger.

§ 4 Bebyggelse

Stk. 1. Der må ikke opføres ny selvstændig bebyggelse, herunder skure, boder, jagthytter, sømærker, transformerstationer og lignende. Forbuddet omfatter tillige legeredskaber, terrasser, drivhuse og andre faste indretninger uden tilknytning til den eksisterende bebyggelse. Sådanne konstruktioner kan opføres på arealer som er omfattet af fredningskortets signatur "hus med have og gårdspladsareal".

stk. 2. Tilbygning til, genopførelse af nedrevet bygninger samt større udvendig ombygning af eksisterende bygninger kræver tilladelse af fredningsnævnet med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg.

Stk. 3. Der må ikke opføres bure og bygninger til husdyrbrug, bistader, fasanerier, dambrug, rideskoler, stutтерier, hestepensioner, drivhusgartnerier, planteskoler, frugtplantager eller koloni- og nyttehaver.

Stk. 4. Uanset stk. 1 kan boligen på matr.nr. 13b Skallerup Præstegård, Skallerup ændres eller udbygges inden for det område, der på kortbilag 1 er angivet som hus med have/gårdsplads iht. gældende lovgivning.

Stk. 5. Fredningen er ikke til hinder for midlertidig anbringelse af skurvogne eller skure, der i kortere perioder er nødvendige for forvaltningen af området (max. 6 uger).

Stk. 6. På Slettingen skal det være tilladt at opføre bygninger til almennyttige formål, der understøtter fredningens formål inden for arealet angivet som "Hus med have og gårdsplads" på bilag 1. Opførelse af nye bygninger kræver fredningsnævnets godkendelse hvad angår placering, størrelse og udformning.

§ 5 Faste konstruktioner og anlæg

Stk. 1. Faste anlæg og konstruktioner, som f.eks. tårne, vindmøller, tankanlæg, solcelleparker og master må ikke etableres inden for fredningsområdet, og der må ikke føres luftledninger over arealerne.

Stk. 2. Etablering af sportsanlæg som golfbaner, skydebaner, motorbaner, mountainbikeruter og baner, ridebaner og landingsbaner for fly og helikoptere m.m. er ikke tilladt.

Stk. 3. Etablering af rekreative faciliteter såsom bålpladser, udsigtstårne, bålhytter, shelters, vandpumper og primitive toiletter til offentlig brug kan ske på de på kortbilag 1 angivne område ved Slettingen med signaturen "hus, have og gårdsplads". Sådanne faciliteter kræver fredningsnævnets godkendelse hvad angår størrelse, placering og udformning. Etablering af rekreative faciliteter på øvrige arealer kræver fredningsnævnets dispensation.

Stk. 4. Der må ikke anlægges nye veje. Ændring af belægning kræver tilsynsmyndighedens tilladelse. I helt særlige tilfælde, som f.eks. adgang til sommerhuse og beboelse, kan fredningsnævnet dispensere til etablering af nye veje.

Stk. 5. Der må kun etableres sædvanlig nedadrettet udvendig belysning og kun i tilknytning til boliger og driftsbygninger.

Stk. 6. Uden for have- og gårdspladsarealer må der ikke anbringes campingvogne eller lignende jf. dog § 4 stk. 4.

Stk. 7. Der må ikke etableres fast kystsikring eller andre former for kystsikring, der påvirker landskabs- og naturværdier negativt.

Stk. 8. Fredningen er ikke til hinder for hegning i forbindelse med afgræsning, såfremt hegnet ikke begrænser offentlighedens adgang efter naturbeskyttelsesloven. Hegn i forbindelse med afgræsning er således også tilladt inden for klitfredningslinjen jf. Naturbeskyttelseslovens § 8. Hegn skal som udgangspunkt være almindelige landbrugshegn (trådhegn) til husdyrbrug. Fredningsnævnet kan give dispensation til andre typer af hegn, hvis de tjener et særligt formål, der vil være til gavn for biodiversiteten.

Stk. 9. Fredningen er ikke til hinder for etablering af de nødvendige foranstaltninger i forbindelse med naturpleje, anlæg af stier mv., f.eks. læskure, stenter, færiste, drikkeanlæg, fangfolde og lignende. Normale læskure og faste fangfolde kræver plejemyndighedens godkendelse hvad angår udformning, størrelse og placering.

Stk. 10. Der må opsættes informationstavler og andre faciliteter til formidling af fredningen samt markering af stiforløb på foranledning af plejemyndigheden.

§ 6 Terrænændringer mv.

Stk. 1. Der må ikke foretages terrænændringer. Der må ikke fyldes op, graves af eller planeres. Råstofferne må ikke udvindes, heller ikke til eget brug.

Stk. 2. Der må ikke etableres nye grøfter eller dræn.

Stk. 3. Fredningen er ikke til hinder for terrænændringer der sker som led i naturgenopretning, arkæologiske udgravninger eller som mindre terrænændringer i forbindelse med byggeri og anlæg af rekreative faciliteter efter Fredningsnævnets godkendelse.

Stk. 4. Fredning er ikke til hinder for at eksisterende jordvarme og nedsivningsanlæg o.l. vedligeholdes.

§ 7 Offentlighedens adgang

Stk. 1. Offentlighedens adgangs- og opholdsret i området følger af de almindelige bestemmelser i gældende love bl.a. naturbeskyttelseslovens regler.

Stk. 2. På arealer, som på fredningstidspunktet er offentligt ejede, er der uanset fremtidigt ejerforhold fri fladefærdsel overalt til fods og på alle tider af døgnet i medfør af fredningen. Arealer med fri fladefærdsel er angivet på kortbilag 2.

Stk. 3. Eksisterende stier, som vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke nedlægges. Fredningsnævnet kan godkende at stiers, vejes og markvejes nuværende tracé kan ændres, såfremt den samlede stiforbindelse gennem landskabet ikke afbrydes, og offentlighedens mulighed for at opleve det fredede område ikke forringes. Yderligere stier kan etableres efter aftale med lodsejeren og fredningsnævnets tilladelse.

Stk. 4. Hvor adgang til de på fredningskortet udpegede stier forhindres ved hegning af hensyn til græssende husdyr, skal stierne holdes åbne og tilgængelige for offentligheden med stenter, klaplåger, færiste eller lignende, eller ved at føre stien udenom eller imellem foldene.

Stk. 5. På arealer med fri fladefærdsel må hegn ikke begrænse offentlighedens mulighed for fladefærdsel. Hegnes et areal med fri fladefærdsel skal det således forsynes med stenter, klaplåger eller lignende.

Stk. 6. I særlige tilfælde kan plejemyndigheden af hensyn til bevarelsen af plante- og dyrelivet fastsætte regler for begrænsning af offentlighedens færdsel i området. Dette gælder også de offentligt ejede arealer og øvrige arealer med fri fladefærdsel.

Stk. 7. Plejemyndigheden sikrer, at stier som fremgår af fredningskortet holdes åbne ved f.eks. slåning af sporet, og stiforløbene markeres når det skønnes nødvendigt af tilsynsmyndigheden.

Stk. 8. Uanset stk. 1 er der forbud mod offentlig adgang på arealerne omkring Vandplasken og Åslyngen, som angivet på kortbilag 2. Adgang til arealet tilkommer derfor alene ejeren og pleje- og tilsynsmyndigheden eller personer, der har opnået tilladelse til at færdes på arealerne fra ejer og pleje- og tilsynsmyndigheden.

Stk. 9. Motoriseret sejlads og kommerciel sejlads er ikke tilladt i søer og vandløb.

§ 8 Pleje

Stk. 1. Tilsyns- og plejemyndigheden kan gennemføre pleje af de fredede arealer efter den til enhver tid gældende plejebekendtgørelse (nugældende BEK nr. 924 af 27. juni 2016).

Stk. 2. Plejemyndigheden udarbejder en plejeplan over de privatejede og kommunalt ejede dele af det fredede område senest 2 år efter fredningens gennemførelse med efterfølgende revision hvert 10. år. For de dele af fredningsområdet, der ligger inden for Natura 2000, skal plejeplanerne understøtte gældende Natura 2000-planer og dertil hørende handleplaner, og må ikke være i modstrid med disse.

Stk. 3. Plejeplanen kan f.eks. indeholde foranstaltninger som afgræsning, høslæt, fjernelse af invasive eller ikke-hjemmehørende arter m.v., men kan også indeholde mindre anlægsarbejder, herunder opsætning af sædvanlige dyrehegn, læskure, etablering af primitive publikumsfaciliteter, f.eks. borde, bænke, informationstavler mv.

§ 9 Retningslinjer for plejen

Stk. 1. Plejen skal tilrettelægges efter nyeste viden og således at den opfylder fredningens formål om at bevare og forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten samt for at fastholde og forbedre de landskabelige værdier i området.

Stk. 2. Plejen skal særligt sigte mod at fremme vækst- og levevilkår for sjældne og/eller truede arter samt understøtte en naturlig dynamik der bl.a. kan medføre overgangszoner mellem lysåben natur, skov og våd natur.

Stk. 3. Græsning skal som udgangspunkt være ekstensiv, og skal sikre medvirke til at sikre fredningens formål om at bevare og øge biodiversiteten. Græsningstrykket må ikke være så højt, at det medfører negativ påvirkning af naturværdierne, hvorfor plejemyndigheden kan regulere græsningstrykket af hensyn til naturværdierne.

Stk. 4. Arter angivet på den relevante statslige myndigheds liste over invasive arter, må bekæmpes overalt inden for fredningsområdet efter plejemyndighedens anvisninger om metode. Såfremt en lodsejer ikke foretager nødvendig bekæmpelse, gennemfører plejemyndigheden så vidt mulig den fornødne bekæmpelse.

Stk. 5. Der må som udgangspunkt ikke tilskudsfores på arealerne inden for fredningen. Hvis det er nødvendigt af hensyn til dyrevelfærden, kan plejemyndigheden anvisa, hvor på en ejendom tilskudsfores må finde sted, så særligt næringsstoffølsomme naturarealer friholdes. Bestemmelsen gælder ikke for de dele af matr.nr. 90c Skallerup Præstegård, Skallerup der ligger udenfor arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Ophører brugen af arealet som besøgs- og bopæl bortfalder undtagelsen.

§ 10 Naturgenopretning og etablering af ny natur

Stk. 1. Fredningen er ikke til hinder for, at der kan ske naturgenopretning efter nyeste viden såsom genskabelse af naturlige hydrologi i området, genskabelse af klitter og etablering af søer mm. efter en projektbeskrivelse, der er forelagt lodsejerne og godkendt af fredningsnævnet.

§ 11 Jagt

Stk. 1. Jagt er tilladt i overensstemmelse med den til enhver tid gældende lov om jagt og vildtforvaltning.

Stk. 2. Opstilling af faste skydetårne kræver tilsynsmyndighedens godkendelse hvad angår placering og udformning.

§ 12 Bonusbestemmelser

Stk. 1. Det er uanset naturbeskyttelseslovens § 8 tilladt at hegne og afgrænse arealer inden for klitfredningsområder, jf. § 5 stk. 8.

Stk. 2. På de arealer, hvor der opstår tilgroning som følge af naturlig dynamik, ophæver fredningen rydningspligten, jf. bekendtgørelse nr. 60 af 19. januar 2023 om jordressourcens anvendelse til dyrkning og natur.

Stk. 3. Der må uanset bestemmelserne i Vejloven opføres færster i forbindelse med veje og stier når formålet er at skabe funktionelle og sammenhængende naturforvaltningsområder. Fredningen tilsidesætter ikke de nødvendige tilladelser fra Politiet i forhold til trafiksikkerhed mm.

§ 13 Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, såfremt det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål, jf. Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1.

§ 14 Ophævelse af eksisterende fredninger

Følgende fredninger ophæves med gennemførelse af nærværende fredning:

1. Tornby Klitplantage, Liver Å
Reg.nr. 02300.00, OFN-kendelse af 8. maj 1956
2. Kærsgård Strand
Reg.nr. 02568.00, OFN-kendelse af 12. marts 1962
3. Nørlevkæret
Reg.nr. 08193.00, FN-kendelse af 28. april 2015
4. Lien
Reg.nr. 02710.00, OFN-kendelse af 25. nov. 1963 og OFN-kendelse af 26. august 1963
5. Lien
Reg.nr. 03434.00, FN-kendelse af 30. juli 1964
6. Klithuse
Reg.nr. 02710.01, OFN-kendelse af 21. maj 1985
7. Indlandsklitter, Hvilebakke Skallerup Kirke
Nord Reg.nr. 02763.00, OFN-kendelse af 4. december 1963 og 8. april 1963.
8. Skallerup Kirke (delvist)
Reg.nr. 0271.02, OFN-kendelse af 29. september 1953. Provst Exner Fredning.
Den nye fredning erstatter den gamle fredning nord for kirken.

Litteratur

Ebbensgaard, Torben, COWI (2017). *Plejenotat for Vandplasken*

Gro-Nielsen, Laus: *Skallerup Indlandsklitter i Trap Danmark* på lex.dk. Hentet 13. februar 2025 fra https://trap.lex.dk/Skallerup_Indlandsklitter

Hartvig, P. (2015). *Atlas Flora Danica*. Gyldendal, København

Helsing, Flemming, NaturConsult. *Undersøgelse af insektfauna ved Vandplasken*

Hjørring Kommune, *Kommuneplan 2025-2029*

Hjørring Kommune. *Kulturarvens mønstre i landskabet – Hjørring kulturarvskommune 2006/07*.

Kiis, Arne. (2021). *Vilde bier i Skallerup Indlandsklitter 2020*.

Kiis, Arne. (2024). *Vilde bier i Skallerup Indlandsklitter 2022 og 2023*.

Miljø- og Energiministeriet. (1998). *GULLISTE 1997 over planter og dyr i Danmark*

Miljøstyrelsen. (2017). [*Beskrivelse af danske naturtyper omfattet af habitatdirektivet*](#)

Miljøstyrelsen (2021). [*Natura 2000-basisanalyse 2022-2027, Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å*](#)

Naturhistorisk Museum Aarhus. [*Strandtudse*](#)

Pedersen, Stig Asbjørn Schack; Krüger, Johannes: *Hjørring Kommunes landskaber i Trap Danmark* på lex.dk. Hentet 12. februar 2025 fra https://trap.lex.dk/Hj%C3%B8rring_Kommunes_landskaber

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø. [*Beskyttede overdrev*](#)

Aarhus Universitet, NOVANA, (Revideret 2024). [*Naturtyper*](#).

www.arter.dk

www.naturbasen.dk

Bilag 1, areal-og lodsejerliste. Skallerup Klit

Lb. Nr.:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ønskes fredet:	NBL´s bestemmelser om:				Sti/vej		Den 26-08-2025			
		Ca.ha.	Antal lodder	Sø/å be- skyt- telse § 16 & fortids minder \$18 - ca.ha	§3 Søer, moser, enge, overdre v, strand- eng, vandløb - ca.ha	Strandb eskyt- telse § 15 og klitfred ning § 8 - ca.ha	Fred- skov ca. ha	Tidl. Fredet	Ny - meter	Eksis- teren- de - meter	Perma- nent eks- tensi- vering	Bemærkninger
1	7000b Kærsgård Hgd., Tormby 30b	0,004	Del af 1	0,004	0,003	0,000	0,000	0,004	0	0	0,000	Kærsgårdvej
	0,977	1	0,000	0,976	0,000	0,000	0,000	0,000	0	72	0,000	0
	0,838	Del af 1	0,000	0,653	0,000	0,000	0,000	0,605	0	12	0,000	Nørlev Strandvej
	9a 7000c	9,117	1	0,000	8,212	0,000	0,000	0,000	0	911	0,007	Landbrug
	9c	1,837	1	0,000	1,333	0,000	0,000	0,000	0	208	0,000	Landbrug
	Nørlev By, Skallerup 7000r	0,359	1	0,243	0,222	0,000	0,000	0,009	0	240	0,000	Kærsgårdvej
	7000æ	0,135	1	0,000	0,016	0,000	0,000	0,114	0	136	0,000	Nørlevvej & Kærsgård
	Sdr. Tormby By, Tormby 13c	0,039	1	0,000	0,039	0,000	0,000	0,039	0	19	0,000	0
	1i	0,040	1	0,000	0,000	0,000	0,040	0,039	0	0	0,000	0
	1k	8,270	1	0,000	0,000	0,000	8,270	0,000	0	0	0,000	0
	16d	0,003	Del af 1	0,000	0,003	0,003	0,000	0,003	0	3	0,000	0
58c	0,308	1	0,000	0,180	0,000	0,000	0,000	0	0	0,000	Landbrug	
7000a	0,478	Del af 1	0,000	0,137	0,000	0,000	0,478	0	22	0,001	Grønne Klitvej	
7000d	0,503	Del af 1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,214	0	521	0,000	Nørlev Strandvej	
7000q	0,474	Del af 1	0,000	0,204	0,000	0,000	0,399	0	8	0,000	Klitthusevej	
81d	30,795	1	0,000	23,641	0,000	0,000	7,759	0	1,655	6,621	Landbrug	
85e	2,345	1	0,000	0,329	0,000	2,129	0,000	0	111	0,000	0	
85f	6,068	1	0,000	1,347	0,000	6,068	6,067	0	388	0,000	0	
85m	2,085	1	0,000	0,000	0,000	2,085	0,000	0	0	0,000	0	
96	0,258	1	0,000	0,258	0,000	0,000	0,258	0	47	0,000	0	
9i	6,310	1	0,000	1,601	0,000	0,000	0,000	0	475	4,709	Landbrug	
	Skallerup Præstegård, Skallerup											
Samlet 2		71,242		0,247	39,153	0,003	18,592	15,990	0	4,827	11,339	
	9ak	3,914	1	0,000	0,502	0,000	0,000	0,000	0	402	3,412	0

Samlet		0,163		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,16	0	0	0,000	
20	7y Skallerup Præstegård, Skallerup	0,367	Del af 1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,367	0	0	0,000	0
Samlet		0,367		0,00	0,00	0,00	0,000	0,000	0,37	0	0	0,000	
21	7d Skallerup Præstegård, Skallerup	0,077	Del af 1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,077	0	0	0,000	0
Samlet		0,077		0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,08	0	0	0,000	
22	12a 12b 7g Skallerup Præstegård, Skallerup	9,480 0,041 0,493	1 1 1	0,000 0,000 0,000	3,350 0,011 0,000	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	9,480 0,041 0,492	0 0 0	0 0 0	5,505 0,030 0,473	0
Samlet		10,013		0,00	3,36	0,00	0,00	0,00	10,01	0	0	6,007	
23	13a Skallerup Præstegård, Skallerup	10,955	1	0,000	7,831	0,000	0,000	0,000	10,955	0	490	2,746	0
Samlet		10,955		0,00	7,83	0,00	0,00	0,00	10,95	0	490	2,746	
24	21b 23 85g Skallerup Præstegård, Skallerup	0,210 0,377 1,059	1 1 1	0,000 0,000 0,000	0,000 0,223 0,000	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0,099 0,292 1,059	0 0 0	0 0 0	0,210 0,154 1,059	0
Samlet		1,647		0,00	0,22	0,00	0,00	0,00	1,45	0	0	1,424	
25	49 Skallerup Præstegård, Skallerup	7,905	1	0,000	7,551	0,000	0,000	0,000	7,023	0	41	0,000	0

Samlet		7,905		0,00	7,55	0,00	0,00	0,00	7,02	0	41	0,000	
26	28a Skallerup Præstegård, Skallerup	0,885	Del af 1	0,000	0,885	0,000	0,000	0,000	0,885	0	205	0,000	0
Samlet		0,885		0,00	0,88	0,00	0,00	0,00	0,88	0	205	0,000	
27	29a Skallerup Præstegård, Skallerup	0,869	Del af 1	0,000	0,869	0,000	0,000	0,000	0,869	0	73	0,000	0
Samlet		0,869		0,00	0,87	0,00	0,00	0,00	0,87	0	73	0,000	
28	39c Skallerup Præstegård, Skallerup	0,692	Del af 1	0,000	0,679	0,000	0,000	0,000	0,692	0	80	0,000	0
Samlet		0,692		0,00	0,68	0,00	0,00	0,00	0,69	0	80	0,000	
29	34a Skallerup Præstegård, Skallerup	0,432	Del af 1	0,000	0,432	0,000	0,000	0,000	0,432	0	86	0,000	0
Samlet		0,432		0,00	0,43	0,00	0,00	0,00	0,43	0	86	0,000	
30	39d Skallerup Præstegård, Skallerup	1,270	Del af 1	0,000	1,171	0,000	0,000	0,000	1,270	0	0	0,000	Landbrug
Samlet		1,270		0,00	1,17	0,00	0,00	0,00	1,27	0	0	0,000	
31	44a Skallerup Præstegård, Skallerup	0,828	Del af 1	0,000	0,031	0,000	0,000	0,000	0,828	0	165	0,000	0

53	66g Skallerup Præstegård, Skallerup	4,201	Del af 1	0,000	3,366	0,000	0,000	0,000	1,513	0	0	0,834	0
Samlet		4,201		0,00	3,37	0,00	0,00	0,00	1,51	0	0	0,834	
54	11b 64b 73a 73d 89b 95g Skallerup Præstegård, Skallerup	21,849 3,880 14,334 13,452 5,005 0,725	1 1 Del af 1 1 Del af 1 1	0,000 0,000 0,000 0,000 0,000 0,000	21,849 3,847 14,307 13,452 5,005 0,725	0,000 0,000 0,000 0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000 0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000 0,000 0,000 0,000	3,867 0,000 2,613 0,000 0,000 0,000	0 0 0 0 0 0	0 339 0 0 0 0	0,000 0,000 0,027 0,000 0,000 0,000	Landbrug Landbrug Landbrug 0 Landbrug 0
Samlet		59,245		0,00	59,18	0,00	0,00	0,00	6,48	0	339	0,027	
55	11i Skallerup Præstegård, Skallerup	21,051	Del af 1	0,000	21,051	0,000	0,000	0,000	21,051	0	0	0,000	0
Samlet		21,051		0,00	21,05	0,00	0,00	0,00	21,05	0	0	0,000	
56	66e 73c Skallerup Præstegård, Skallerup	3,470 4,907	1 1	0,000 0,000	3,456 3,652	0,000 0,000	0,000 0,000	0,000 0,000	0,000 0,000	0 0	0 0	0,000 1,255	0 0
Samlet		21,051		0,00	21,05	0,00	0,00	0,00	21,05	0	0	0,000	

Samlet		8,377		0,00	7,11	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	1,255	
57	42a Skallerup Præstegård, Skallerup	5,642	1	0,000	5,416	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0	0	0,000	Landbrug
Samlet		5,642		0,00	5,42	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0	0	0,000	
58	11a Nørlev By, Skallerup	0,009	Del af 1	0,000	0,000	0,000	0,000	0,009	0	0	0	0	0,000	Landbrug
	64c 65d Skallerup Præstegård, Skallerup	5,617 16,549	1 1	0,000 0,000	5,617 8,558	0,000 0,000	0,000 0,000	0,000 0,000	0	0	0	0	0,000 7,941	Landbrug Landbrug
Samlet		22,176		0,00	14,18	0,00	0,00	0,01	0	0	0	0	7,941	
59	63a Skallerup Præstegård, Skallerup	15,175	1	0,000	13,360	0,000	0,000	0,000	0	0	0	0	1,814	0
Samlet		15,175		0,00	13,36	0,00	0,00	0,00	0	0	0	0	1,814	
60	9b Nørlev By, Skallerup	3,089	Del af 1	0,000	0,068	0,000	0,000	0,000	0	0	0	91	2,757	0
	63b Skallerup Præstegård, Skallerup	0,817	Del af 1	0,000	0,768	0,000	0,000	0,000	0	0	0	36	0,009	0
Samlet		3,906		0,00	0,84	0,00	0,00	0,00	0	0	0	127	2,766	
61	12 Nørlev By, Skallerup	4,244	1	4,244	3,951	0,000	0,000	0,000	0	0	0	0	0,293	0
Samlet		4,244		4,24	3,95	0,00	0,00	0,00	0	0	0	0	0,293	
62	1a 2d 3d Nørlev By, Skallerup	66,396 14,812 13,097	Del af 1 Del af 1 1	10,661 0,000 5,126	37,106 8,888 4,778	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	12,883 0,000 2,157	0	0	0	715 0 146	29,150 5,908 8,319	Landbrug Landbrug Landbrug
	94b 94c 94f Skallerup Præstegård, Skallerup	8,548 8,763 6,293	1 1 Del af 1	0,000 0,000 0,000	3,740 3,545 1,195	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0	0	0	287 359 198	4,770 5,145 4,889	Landbrug Landbrug Landbrug
Samlet		117,909		15,79	59,25	0,00	0,00	15,04	0	0	0	1,705	58,180	
63	58a Skallerup Præstegård, Skallerup	16,188	1	0,000	14,218	0,000	0,000	0,000	0	0	0	957	0,006	Landbrug

	10l 95e 95h Skallerup Præstegård, Skallerup	13,664 9,480 13,841	Del af 1 1 1	0,000 0,000 0,000	13,382 9,480 13,841	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0 0 0	102 80 587	0,000 0,000 0,000	Landbrug Landbrug 0
Samlet		56,795		2,51	56,48	0,00	0,00	0,03	0	1.182	0,000		
69	10h 10i Skallerup Præstegård, Skallerup	3,136 13,340	1 1	0,000 0,000	2,940 13,340	0,000 0,000	0,000 0,000	0,000 0,000	0 0	0 0	0,000 0,000	0 0	
Samlet		16,476		0,00	16,28	0,00	0,00	0,00	0	0	0,000		
70	10e Skallerup Præstegård, Skallerup	4,606	1	3,669	4,588	0,000	0,000		0	0	0,000	Landbrug	
Samlet		4,606		3,67	4,59	0,00	0,00	0,00	0	0	0,000		
71	10f Skallerup Præstegård, Skallerup	7,111	1	3,599	0,974	0,000	0,000	0,000	0	0	6,137	Landbrug	
Samlet		7,111		3,60	0,97	0,00	0,00	0,00	0	0	6,137		
72	10c Skallerup Præstegård, Skallerup	9,731	1	6,363	9,725	0,000	0,000	0,001	0	515	0,000	Landbrug	
Samlet		9,731		6,36	9,73	0,00	0,00	0,00	0	515	0,000		
73	43ao 43b Sdr. Tornby By, Tornby	1,469 0,568	1 1	1,211 0,020	1,461 0,059	0,000 0,000	0,000 0,000	0,005 0,566	0 0	5 0	0,000 0,000	0 0	
Samlet		2,037		1,23	1,52	0,00	0,00	0,57	0	5	0,000		
74	48a Sdr. Tornby By, Tornby	9,369	1	8,035	9,250	0,000	0,000	9,364	0	331	0,000	0	
Samlet		9,369		8,03	9,25	0,00	0,00	9,36	0	331	0,000		
75	120c 43ap 43x Sdr. Tornby By, Tornby	0,239 0,006 0,007	1 1 1	0,239 0,006 0,007	0,022 0,002 0,000	0,000 0,000 0,000	0,000 0,000 0,000	0,239 0,006 0,007	0 0 0	0 0 0	0,000 0,000 0,000	0 Landbrug 0	
Samlet		0,251		0,25	0,02	0,00	0,00	0,25	0	0	0,000		
76	43ad	0,251	1	0,251	0,240	0,000	0,000	0,251	0	0	0,000	0	

	43ae 43af Sdr. Tornby By, Tornby	0,263 0,256	1 1	0,263 0,252	0,263 0,256	0,000 0,000	0,000 0,000	0,263 0,256	0 0	0 0	0,000 0,000	0 0
Samlet 77	43i Sdr. Tornby By, Tornby	0,770 0,306	1	0,77 0,175	0,76 0,306	0,00 0,000	0,00 0,000	0,77 0,306	0 0	0 0	0,000 0,000	0
Samlet 78	43a Sdr. Tornby By, Tornby	0,306 6,496	1	0,18 3,999	0,31 2,425	0,00 3,994	0,00 0,000	0,31 6,492	0 0	0 939	0,000 0,000	0
Samlet 79	43k Sdr. Tornby By, Tornby	6,496 0,760	1	4,00 0,760	2,42 0,697	3,99 0,000	0,00 0,000	6,49 0,760	0 0	939 0	0,000 0,000	0

[illegible]

Bilag 2

Budgetoverslag for fredning af Skallerup Klit

Hjørring Kommune og Danmarks Naturfredningsforening rejser om kort tid fredningssag for Skallerup Klit i Hjørring Kommune, i alt 1291 ha. I henhold til Naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 skal et fredningsforslag ledsages af et overslag over de forventede omkostninger, der knytter sig til gennemførelsen af forslaget.

Der tilkendes ikke erstatning for fredning af offentligt ejede arealer, medmindre den fredede ejendom er erhvervet med henblik på midlertidig besiddelse, jf. nbl. § 39 stk. 1. Omtrent 87 ha som Hjørring Kommune ejer, ca. 78 ha som Naturstyrelsen ejer, ca. 6,5 ha som Gentofte Kommune ejer samt ca. 9 ha tilhørende Skallerup Kirke indgår derfor ikke i budgetoverslaget.

Budgetoverslaget er baseret på Miljø- og Fødevareklagenævnets praksis samt afgørelser fra klagenævnet og Taksationskommissionen i sager med sammenlignelige driftsmæssige begrænsninger.

Areal	Regulering	Erstatning	Bemærkninger	I alt kr.
999 ha	§ 3 beskyttede arealer	0	Klagenævnets faste praksis	0
162 ha	Arealer med beskyttelseslinjer - §§ 16 og 18	½ grundtakst 1850 kr./ha	Fast praksis	299.700
103 ha	Arealer omfattet af §§ 8 og 15	0	Klagenævnets faste praksis	
68 ha	Fredskovspligtige arealer	0	Klagenævnets faste praksis	0
623	Arealer inden for eksisterende fredninger	0	Klagenævnets faste praksis	0
22,6 ha	Omdriftsarealer til permanent ekstensivering inden for eksisterende fredning	82.500 kr./ha	Efter klagenævnets praksis vedr. grundbetaling samt statens satser i tilskudsordningen til permanent ekstensivering af omdriftsarealer	1.864.500
22,5 ha	Omdriftsarealer til permanent ekstensivering inden for åbeskyttelseslinjen	82.500 kr./ha + ½ grundtakst 1850 kr./ha	Efter klagenævnets praksis vedr. grundbetaling samt statens praksis samt statens satser i tilskudsordningen til permanent ekstensivering.	1.897.875
135,7 ha (24,2 ha er	Øvrige omdriftsarealer til permanent ekstensivering	82.500 kr./ha + grundtakst 3700 kr./ha	Efter klagenævnets praksis vedr. grundbetaling samt	11.697.340

offentligt ejet og der gives derfor ikke erstatning til disse)			statens praksis samt statens satser i tilskudsordningen til permanent ekstensivering.	
13.890 m	Eksisterende stier	60 kr./lbm	Fast praksis	833.400
Total				16.592.815

På grund af de store naturmæssige-, landskabelige – og geologiske værdier, er det sagsrejsernes vurdering, at der i høj grad er tale om en fredning af national betydning, hvorfor Hjørring Kommune forventer, at kommunens andel til erstatninger mm. vil udgøre 1/10 af de samlede omkostninger.

Danmarks Naturfredningsforening

Hjørring Kommune

Skov

J.nr. 2024 - 64180

Ref. EMS

Den 10. oktober 2025

Budgethøring om forslag til fredning af Skallerup Klit

Danmarks Naturfredningsforening og Hjørring Kommune har den 19. september 2025 fremsendt et budgetoverslag for forslag til fredning af Skallerup Klit med anmodning om Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljøs bemærkninger, jf. naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 og 6.

Styrelsen for Grøn Arealomlægning og Vandmiljø (SGAV) har følgende bemærkninger:

I budgetoverslaget forventes, at omdriftsarealer, der skal ekstensiveres permanent, erstattes med et beløb svarende til tilskudsordningen for permanent ekstensivering. Hertil foreslås tillagt grundtakst. Styrelsen er ikke enig i, at der skal tillægges grundtakst, når der anvendes en takst, der i andre tilfælde kompenserer fuldt ud. Der kan henvises til Miljø- og Fødevareklagenævnets afgørelse om supplerende fredning i Store Åmose, [07843.00](#).

I det omfang nogle af arealerne, der foreslås udtaget af drift, er udlagt med vedvarende græs, skal erstatningen efter styrelsens opfattelse snarere svare til satsen for tilskudsordningen for permanent ekstensivering af arealer, der er eller har været permanent græs indenfor de senere år. I det tilfælde er satsen 35.500 kr./ha.

<https://lbst.dk/tilskud/tilskudsguide/2014-22/permanent-ekstensivering>

SGAV vil fremkomme med sine bemærkninger til fredningsforslaget i forbindelse med det offentlige møde, fredningsnævnet afholder om fredningsforslaget.

Med venlig hilsen

Else Marie Stamphøj
Skov
ems@sgav.dk

Bilag 4

Myndighedsskema – bilag til fredningsnævnets screeningsafgørelse efter miljøvurderingslovens § 10.

Forslag til fredning af Skallerup Klit i Hjørring Kommune

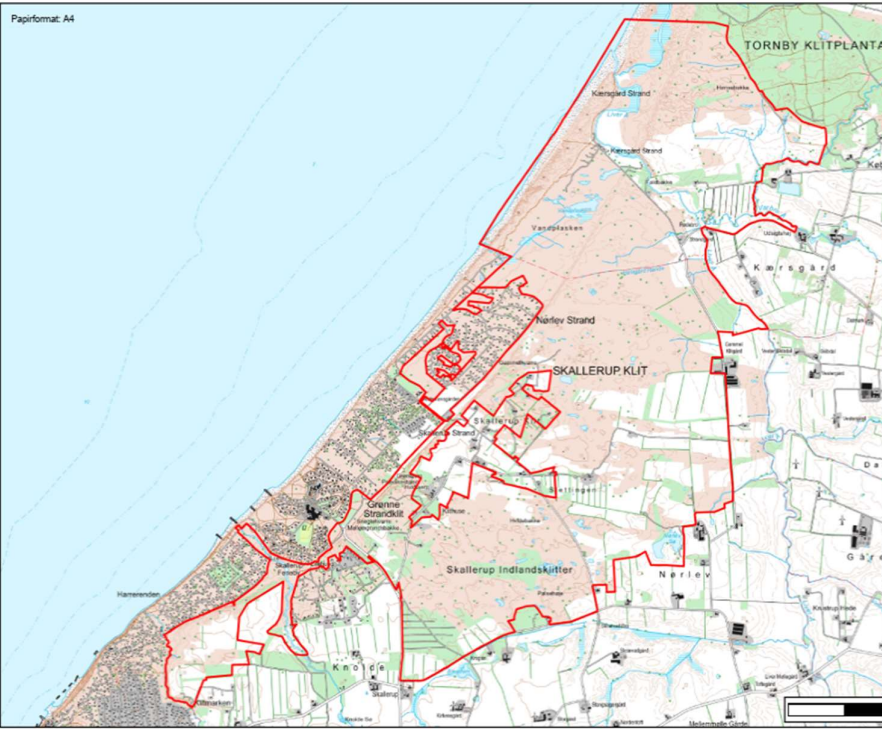
Ifølge § 8, stk. 2, 1-2 i lov om miljøvurdering af planer og programmer og konkrete projekter (LBK nr. 4 af 03/01/2023) skal myndigheden vurdere, om planer og programmer omfattet af lovens § 8, stk. 1, og som kun fastlægger anvendelsen af mindre områder på lokalt plan eller angiver mindre ændringer i planer og programmer, kan få væsentlig indvirkning på miljøet, og der derfor skal udarbejdes en miljøvurdering.

Jf. orientering fra Miljøstyrelsen af 22. maj 2018 om reglerne for miljøvurdering af fredningsforslag, skal sagsrejser vurdere, om forslaget er omfattet af miljøvurderingsreglerne samt tilvejebringe det faktuelle grundlag for miljøvurderingen. Det er fredningsnævnet, der forestår at sende materialet i høring samt at modtage høringssvar, og det er ligeledes fredningsnævnet, der på baggrund af det tilvejebragte materiale træffer afgørelse om miljøvurdering.

Sagsrejserne har vurderet, at fredningsforslaget er omfattet af lovens § 8, stk. 2 og har derfor foretaget en screening af de forventede miljøkonsekvenser som følge af fredningsforslaget. Screeningen er foretaget med udgangspunkt i kriterierne i bilag 3 til lov om miljøvurdering af planer og programmer og af konkrete projekter, og vurderingen fremgår af nedenstående skema.

Det er fredningsnævnet, der jf. § 10 i miljøvurderingsloven træffer endelig afgørelse om hvorvidt der er krav om miljøvurdering eller ej på baggrund af oplysningerne i screeningsskemaet.

Titel	Fredningsforslag for
Beskrivelse af fredningsforslaget	Fredningsforslaget omfatter ca. 1291 ha Fredningen har til formål, • at bevare og forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten • at sikre mulighed for at skabe den for området naturlige dynamik • at beskytte og synliggøre de landskabelige og geologiske værdier • at sikre grundlag for at lave naturforbedrende tiltag, f.eks. naturpleje og genopretning • at formidle natur- og landskabsværdierne samt sikre offentlighedens muligheder for at færdes i området under hensyntagen til naturværdierne og de geologiske værdier • at medvirke til at opfylde Danmarks direktiv- og traktatmæssige forpligtelser med hensyn til at beskytte naturen, herunder at medvirke til at sikre gunstig bevaringsstatus for arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder inden for fredningsområdet

Kort over området	Papirformat: A4 	
Ansvarlig myndighed	Fredningsnævnet for Nordjylland, nordlige del c/o Retten i Aalborg Badehusvej 17 9000 Aalborg	
Sendes i høring hos	Styrelsen for grøn Arealomlægning og Vandmiljø	
Omfatter fredningsforslaget forhold, der efter lovens § 8, stk. 1, nr. 1 og 2, betyder, at der skal udarbejdes miljørapport og -vurdering?:		
Er fredningsforslaget omfattet af lovens bilag 1 eller 2? (udgør rammen for fremtidige anlægstilladelser)	Nej	Forslaget udgør ikke rammen for fremtidige anlægstilladelser.
Medfører fredningsforslaget krav om miljøvurdering af virkning på et internationalt naturbeskyttelsesområde? (forventes at medføre væsentlig påvirkning af Natura 2000-område)	Nej	Området er delvist beliggende i Natura 2000-området nr. 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å. Fredningen får bl.a. til formål at bevare og forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten samt at medvirke til at sikre gunstig bevaringsstatus for udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder inden for fredningsområdet. Fredningen vil derfor direkte understøtte målsætningerne i Natura 2000-planen for område nr. 6, men vil være underlagt rammerne i både Natura 2000-planer og tilhørende handleplaner.

		Fredningsforslaget indeholder ikke konkrete naturgenopretningsforslag eller lign., men det er hensigten med fredningen, at den ikke skal være til hinder for naturgenopretningsprojekter. Det betyder, at der i forbindelse med konkrete projekter vil blive foretaget den nødvendige screening og evt. miljøvurdering samt en væsentlighedsvurdering af det konkrete projekts påvirkning på udpegningsgrundlaget for bl.a. Natura 2000-områder. Det kan udelukkes at fredningsforslaget i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke den udpegede lokalitets gunstige bevaringsstatus væsentligt. Det vurderes ligeledes, at fredningsforslaget ikke har en væsentlig effekt på arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for dette område. Det vurderes også, at fredningsforslaget er med til at opfylde Danmarks internationale forpligtigelser uden for internationale naturbeskyttelsesområder og ikke er en hindring for at opfylde forpligtelserne indenfor de internationale naturbeskyttelsesområder.
--	--	--

Indvirkning på miljøet

Miljøparametre	Væsentlig betydning	Mindre betydning	Ingen betydning	Bemærkninger
Fredningsforslagets indvirkning på eller relevans for anden planlægning, lovgivning, projekter og aktiviteter			X	Fredningen er ikke til hinder for, at udpegninger i gældende kommuneplan som bevaringsværdigt landskab, større sammenhængende landskaber, kystnærhedszone, område med naturbeskyttelsesinteresser, nationale kystlandskaber, skovrejsning og geologiske bevaringsværdier fastholdes. Der er hverken udlagt råstofområder eller planlagt tekniske anlæg inden for fredningsområdet. Fredningsområdet omfatter delvist flere lokalplanlagte arealer.

			I den sydlige del af fredningsområdet, midt mellem Klithuse og Indlandsklit-fredningerne, er der inddraget en lille del på 7 ha af et område, som er omfattet af en bygningsvedtægt fra 1976, men som i dag hovedsageligt er beskyttet overdrev jf. naturbeskyttelseslovens § 3. Med bygningsvedtægten udlægges området til offentligt formål f.eks. undervisningsformål. Området anvendes i dag til afgræsning med heste og turridning. Hele den nordlige del af fredningsområdet ligger inden for en byplanvedtægt nr. 1 for Tornby-Vidstrup kommunens kystområde fra 1962. Det er et stort område der dækker hele Tornby Klitplantage, Kærsgård Strand og endda Vandplasken. Den er opdelt i to zoner og omhandler forskellige restriktioner ift. bebyggelse, veje og byggegrundsstørrelser. Vedtægten er ikke relevant ift. fredningsforslaget, da arealer medtaget i fredningen sidenhen er reguleret gennem anden lovgivning. Flere steder langs Lien og ved Nørlevkæret overlapper fredningsområdet med lokalplanlagte områder. Men da fredningsgrænsen her følger de gældende fredninger, er der ikke tale om inddragelse af nye lokalplanlagte arealer, dog med undtagelse af fællesarealerne for Vestrehavsgårdens Grundejerforening, der selv ønsker, at disse arealer skal indgå i fredningen. I lokalplanen er områderne udlagt som fælles friarealer, der ikke må bebygges eller foretages terrænændringer. Derudover er arealerne offentligt tilgængelige. En del af fredningsforslaget omfatter et område udlagt til feriekoloni (matr.
--	--	--	--

				11a), men kun arealerne der ikke er med som byggefelt.
Vurdering af fredningsforslagets miljømæssige indvirkning i forhold til størrelse, geografisk udbredelse og indbyrdes påvirkning			X	En stor del af fredningsområdet er allerede fredet og/eller omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 og/eller Natura 2000. Desuden er en del omfattet af klitfredningslinjen. Fredningen vil med de foreslåede formålsbestemmelser understøtte og styrke den eksisterende beskyttelse. Forslaget vurderes ikke at have miljømæssige indvirkninger på de nævnte forhold.
By- og kulturmiljø				
Bymiljø/bygninger			X	Området er i høj grad ubebygget. Der findes bebyggelse inden for de eksisterende fredninger, kun én ejendom på matr.nr. 13b Skallerup Præstegård, Skallerup har tidligere ikke været omfattet af en fredning. Det er ingen fredede eller bevaringsværdige bygninger inden for fredningen. Fredningsforslaget rummer en bestemmelse om at udvendig ombygning af eksisterende bygninger kræver fredningsnævnets tilladelse med hensyn til størrelse samt udformning, inkl. materiale- og farvevalg. Herved sikres, at der ikke foretages ændringer, der vil påvirke fredningens formål om at beskytte og synliggøre de landskabelige værdier. Ejendommen på matr.nr. 13b Skallerup Præstegård, Skallerup er undtaget fra denne bestemmelse.
Fortidsminder			X	Der forekommer ikke hverken kulturhistoriske bevaringsværdier eller værdifulde kulturmiljøer i fredningsområdet, jf. kommuneplanen. I den nordlige del af fredningsområdet ligger der beskyttede sten- og jorddiger. Og i den sydøstlige del af området ligger fire ringformede jordvolde, som er dyrefolde fra historisk tid. Fredningsforslaget rummer ikke særlige bestemmelser for disse kulturspor, som fortsat vil blive

				forvaltet efter reglerne i Museumsloven.
Befolkningens sundhed/sikkerhed				
Handicappede og mobilitetshæmmede personer			X	Fredningen beskytter mod forringelse af eksisterende adgangs- og færdselsmuligheder og lægger op til en fastholdelse af fri fladefærdsel på de dele, der i dag er fri fladefærdsel på, herunder de arealer, der er ejet af kommunen, uanset fremtidige ejerforhold.
Brand, eksplosion, giftpåvirkning			X	Fredningen omfatter ikke mulighed for anvendelse af området til aktiviteter, der kan give risiko for brandfare, eksplosion eller giftpåvirkning.
Forurening				
Jordforurening, håndtering og flytning			X	Ingen relevante forhold.
Vand				
Grundvandsforhold		X		Størstedelen af fredningsområdet ligger inden for områder med drikkevandsinteresser. Fredningen vil understøtte beskyttelsen af grundvandsinteresserne i området, da brug af pesticider og gødning ophører på arealer, der ekstensiveres.
Jord				
Jordbund og jordarealer			X	Ingen relevante forhold inden for fredningsområdet.
Luft				
Luftforurening og påvirkning af luftkvaliteten			X	Ingen relevante forhold inden for fredningsområdet.
Klima				
Klimatiske faktorer som drivhusgasser, klimatilpasning mv.		X		Fredningen vil have en neutral til positiv effekt på CO2-emissionen, da der ikke længere vil være arealer i omdrift.
Trafik				
Trafikafvikling/-belastning samt trafikstøj og trafiksikkerhed			X	Fredningen medfører ikke ændringer i adgangsveje, trafikafvikling eller eksisterende vejforløb.
Natur				
Internationale naturbeskyttelsesområder (Natura2000, Ramsar mv.)		X		Fredningen vurderes at være neutral eller positiv i forhold til Natura 2000-område nr. 6 "Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å". Fredningen sikrer området mod bebyggelse og andre anlæg, som ville kunne påvirke udpegningsgrundlaget væsentligt.

			Fredningen fastlægger ikke konkrete foranstaltninger, som vil kunne påvirke arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget væsentligt. Derimod tilvejebringer fredningen muligheden for at udarbejde en plejeplan for hele fredningsområdet, herunder den del, der er udpeget som Natura 2000. Plejeplanen vil være underlagt rammerne af Natura 2000-planlægningen i området, som derigennem vil understøtte målsætningerne i Natura 2000-planen. Det kan udelukkes at fredningsforslaget i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke den udpegede lokalitets gunstige bevaringsstatus væsentligt. Det vurderes ligeledes, at fredningsforslaget ikke har en væsentlig effekt på arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for dette område. Det vurderes også, at fredningsforslaget er med til at opfylde Danmarks internationale forpligtigelser uden for internationale naturbeskyttelsesområder og ikke er en hindring for at opfylde forpligtelserne indenfor de internationale naturbeskyttelsesområder. Vurderingen er foretaget på baggrund af Hjørring Kommunes vurdering af projektet, det foreliggende datagrundlag og andre oplysninger om områderne, og vurderet i forhold til Natura 2000 basisanalysen og Natura 2000-planerne. (se uddybende væsentlighedsvurdering nederst i denne afgørelse)
Sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr, planter eller naturtyper		X	Der findes adskillige arter i området der er sjældne, fredet eller på den danske rødliste eller bilag IV. Fredningen har stort fokus på at bevare og forbedre områdets naturværdier. Dette vil understøtte de særligt sjældne, udryddelsestruede eller fredede dyr og planter som bl.a. mygblomst, dværgulvefod, bredbladet

				kæruld, hvidgrå draba, løgfrø, engblåfugl og lille pilejordbi. Ved at sikre at naturområderne bevares og forbedres, sikres også levestederne for bilag IV-arterne, og særligt for markfirben og løgfrø vil der opstå nye levesteder ved konverteringen landbrugsjord til ny natur. Mere naturlig hydrologi vil betyde at flere lokaliteter vil være potentielle yngle- og rasteområder for de tre paddearter og odder. Det vurderes fredningen ikke på nogen måde vil kunne ødelægge yngle- og rasteområder, forstyrre arterne eller direkte kunne skade arter på bilag IV.
Naturbeskyttelse (§3)		X		Fredningen får bl.a. til formål at bevare og forbedre områdets naturværdier. Desuden ekstensiveres 203 ha landbrugsjord til ny natur, hvorved naturområderne øges, sikres sammenhæng og robustheden øges.
Spredningskorridorer/økologiske forbindelser		X		Området består i dag overvejende af en mosaik af forskellige lysåbne naturtyper og landbrugsarealer. Fredningen vil medføre at der udvikles ny natur og eksisterende naturområder bevares og søges forbedret. Det vil medvirke til at opretholde og forbedre områdets værdi som spredningskorridor/økologisk forbindelse mellem naturarealer både inden for fredningsområdet og i sammenhæng med naturområder uden for fredningsområdet.
Landskab				
Bevaringsværdige landskaber, geologi, kystlandskaber mv.		X		Landskabeligt set er området helt unikt med dets kystklitter, stenalderhavbund, gamle kystskrænt og indlandsklitter. Fredningen vil sikre bevarelse af disse landskabsinteresser og sikre at området friholdes for byggeri og tekniske anlæg som kan påvirke landskabet negativt.
Andet				
Kumulativ effekt sammen med andre planer og projekter			X	Ingen relevante forhold

Miljøpåvirkning af grænseoverskridende karakter			X	Ingen relevante forhold
---	--	--	---	-------------------------

Myndighedens konklusion

	ja	nej	Uddybning
Giver resultatet af screeningen anledning til at antage, at fredningsforslaget vil kunne påvirke miljøet væsentligt, således at det er omfattet af krav om miljøvurdering?:			Screening giver ikke anledning til at antage at fredningsforslaget vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Det vurderes derfor at fredningsforslaget ikke er omfattet af krav om miljøvurdering.

Væsentlighedsvurdering

Særligt om Natura 2000 og bilag IV-arter

Den nordligste del af fredningsområdet (omtrent 390 ha) ligger inden for Natura 2000-område nr. 6 Kærsgård Strand, Vandplasken og Liver Å der udgøres af habitatområde nr. 6.

Udpegningsgrundlaget for området er:

Udpegningsgrundlag for Habitatområde nr. 6		
Naturtyper:	Forklit (2110)	Hvid klit (2120)
	Grå/grøn klit* (2130)	Havtornklit (2160)
	Grårisklit (2170)	Klitlavning (2190)
	Enebærklit* (2250)	Lobeliesø (3110)
	Søbred med småurter (3130)	Kransnålalge-sø (3140)
	Næringsrig sø (3150)	Vandløb (3260)
	Å-mudderbanke (3270)	Tidvis våd eng (6410)
	Urtebræmme (6430)	Kildevæld* (7220)
	Rigkær (7230)	Elle- og askeskov* (91E0)
	Mygblomst (1903)	Hedepletvinge (1065)
Arter:	Kildevældsvindelsnegl (1013)	Bæklampret (1096)
	Havlampret (1095)	Odder (1355)

Der er inden for den del af fredningsområdet som ligger inden for Natura 2000, forekomster af de lysåbne habitatnaturtyper grå/grøn klit, grårisklit, havtornklit, enebærklit, tidvis våd eng og rigkær.

En række af de kortlagte naturtyper inden for fredningsområdet har moderat tilstand og en mindre del har dårlig tilstand. Den resterende del har god eller høj tilstand. Med fredningen

følger, at plejemyndigheden skal udarbejde en plejeplan for hele det fredede område. Driften/plejen af naturarealer, der ligger inden for Natura 2000, skal til enhver tid ske inden for rammerne af den gældende Natura 2000-plan og dertil hørende handleplan. Plejeplanen kan indeholde foranstaltninger som f.eks. ekstensiv afgræsning, lukning af dræn og fjernelse af invasive arter, men det følger af fredningsbestemmelserne, at plejen særligt skal sigte mod at fremme vækst- og levevilkår for sjældne og/eller truede arter samt understøtte en naturlig dynamik. Fredningen vil således medvirke til at understøtte målsætningerne om gunstig bevaringsstatus for naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget.

Det nærmeste Fuglebeskyttelsesområde "F126 Skagerrak" er 18 km væk. Udpegningsgrundlaget er Mallemuk og Storkjove. Fredningen vil ikke på nogen måde kunne påvirke disse arter eller arter på udpegningsgrundlaget fra Fuglebeskyttelsesområder længere væk væsentligt eftersom fredningen kun får helt lokal betydning.

Fredningsforslaget omfatter ikke udlægning af nye stier eller andre anlægsarbejder. Samtidig vil der være forbud mod opførelse af ny selvstændig bebyggelse og tekniske anlæg, som ellers ville kunne medføre en væsentlig påvirkning af arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 6. Konkrete mindre anlægsprojekter til understøttelse af naturlig dynamik, f.eks. lukning af dræn, som plejeplanen kommer til at indeholde, vil skulle screenes for væsentlige påvirkninger af arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget i forbindelse med myndighedsbehandlingen af projekterne, men formålet er, at den naturlige hydrologi skal medvirke til at forbedre naturtilstanden.

Fredningsforslaget lægger op til permanent ekstensivering af 203 ha landbrugsjord som skal udvikles til natur. Disse arealer ligger uden for Natura 2000-området, men arealerne forventes på sigt at udvikle sig til især habitatnaturtyperne surt overdrev, kalkoverdrev eller tørt kalksandsoverdrev. På sigt forventes det således, at fredningsforslaget vil øge Danmarks andel af overdrevshabitatnaturtyper. Både tørt kalksandsoverdrev og surt overdrev er prioriterede naturtyper i EU.

Det kan udelukkes at fredningsforslaget i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke den udpegede lokalitets gunstige bevaringsstatus væsentligt, men vil understøtte formålet med Natura 2000, nemlig at sikre arter og naturtyper på udpegningsgrundlaget gunstig bevaringsstatus. Det vurderes ligeledes, at fredningsforslaget ikke har en væsentlig effekt på arter eller naturtyper på udpegningsgrundlaget for dette område.

Det vurderes også, at fredningsforslaget er med til at opfylde Danmarks internationale forpligtigelser uden for internationale naturbeskyttelsesområder og ikke er en hindring for at opfylde forpligtigelserne indenfor de internationale naturbeskyttelsesområder.

Vurderingen er foretaget på baggrund af egen vurdering af projektet, det foreliggende datagrundlag og andre oplysninger om områderne, og vurderet i forhold til Natura 2000 basisanalysen for området og Natura 2000-planerne.

Bilag IV-arter og arter på udpegningsgrundlaget

Inden for fredningsområdet er der registreret følgende arter på habitatdirektivets bilag IV over strengt beskyttede arter, hvis yngle- og rasteområder ikke må ødelægges:

- spidssnudet frø
- strandtudse
- løgfrø
- markfirben
- odde
- mygblomst

Der er ikke registreret flagermus i området, men da dværgflagermus og vandflagermus er udbredte i hele kommunen, vurderes det at de også vil kunne findes i fredningsområdet. Derudover vil en lang række arter af flagermus sandsynligvis kunne registreres på træk eller som strejfgæster. Ingen arter vil på nogen måde kunne påvirkes væsentligt af fredningen, dog vil nogle arter potentielt få nye fourageringssteder, der hvor landbrugsarealer ekstensiveres.

I havet udfor fredningen eller ved stranden, er der registreret flere forskellige arter af hvaler og sælarter samt uægte karete. Disse arter vil ikke på nogen måde kunne påvirkes af fredningen, og ingen af dem bruger selve stranden som yngle- eller rasteplads. Disse arter beskrives derfor ikke nærmere.

Spidssnudet frø

Spidssnudet frø er vidt udbredt i landet men mangler dog helt på Bornholm og er fåtallig på Fyn. Inden for fredningsområdet er arten registreret i både den nordlige og centrale del.

Ynglestederne er vandhuller og søer med lavvandede partier langs bredderne, og den foretrækker næringsfattige vandhuller, gerne i hedeområder. Æglægningen sker i marts og april og i yngletiden kan hannerne i nogle populationer blive lysende blå.

Spidssnudet frø er et rovdyr som lever af biller, edderkopper og flyvende insekter. Arten er afhængig af at der i umiddelbar nærhed af vandhullerne er steder med højt græs og urter, hvor den kan skjule sig for prædatorer og i øvrigt finde føde.

Arten er på den danske rødliste registreret som næsten truet.

Strandtudse

Lige som spidssnudet frø er strandtudse registreret i både den nordlige og centrale del af fredningsområdet. Strandtudsens er på landsplan gået meget tilbage og arten er nu på den danske rødliste som truet.

Haletudserne er bytte for bl.a. salamandre og vandkalve, og derfor foretrækker strandtudsens at yngle i lavvandede vandhuller, der udtørre om sommeren. Den kan også yngle i brakvand. Æglægningen sker typisk i starten af maj, og æggene klækkes efter få dage. Allerede omkring midten af juni sker forvandlingen til tudser.

Strandtudsens er primært nataktiv, og om dagen gemmer de sig i huller, gerne nogle de selv graver. De foretrækker områder med bar jord, også til fødesøgning, og de lever overvejende af insekter.

Løgfrø

Inden for fredningsområdet er løgfrø registreret i den østlige del af Skallerup Indlandsklitter. Registreringerne er fra 2012, og en enkelt fra 2021.

Som en del af et projekt finansieret af Den Danske Naturfond og gennemført af Hjørring Kommune blev der i 2017 gravet to vandhuller til løgfrø i udkanten af Skallerup Indlandsklitter. Endnu er der ikke registreret løgfrø i disse vandhuller, men de vurderes fortsat at udgøre egnede ynglevandhuller for arten.

Løgfrøen yngler i solbeskinnede vandhuller med rent vand. Haletudserne er meget sårbare over for fisk, hvilket hænger sammen med at haletudserne svømmer frit i vandet i stedet for at holde sig i nærheden af skjulesteder. Som den eneste af frøerne kvækker hannen under vand.

Løgfrøen lever typisk af insekter, edderkopper, snegle og biller, og når den er på land foretrækker den løs og sandet jord, hvor den kan grave sig ned for at skjule sig.

Arten er truet i Danmark og er på den danske rødliste registreret som sårbar.

Markfirben

Markfirben er registreret i den nordlige del af fredningsområdet og arten er lige som padder og andre krybdyr et vekselvarmt dyr, der er afhængig af solens varme for at være aktiv og kunne reproducere sig. De yngler derfor hvor der er solvendte skrånninger med løs jord og sparsom vegetation, hvor æggene kan graves ned. Egnede levesteder findes typisk i overdrev, klitter og heder, hvor der vokser mange forskellige planter, så fødeudbuddet af insekter er stort, og hvor der er mulighed for at finde skjul under buske. Om vinteren går markfirben i dvale, typisk i musehuller eller i hulheder under sten eller rødder på solvendte skrånninger og andre veldrænede arealer.

Markfirbenet er i tilbagegang i Danmark, og især indlandsbestandene har været udsat for kraftig tilbagegang. På grund af dens stedfaste levevis har arten en forholdsvis lav spredningsevne, og er derfor sårbare over for opsplitning af bestandene ved f.eks. ødelæggelse af levesteder og spredningskorridorer eller ved tilgroning.

Arten er på den danske rødliste registreret som sårbar.

Odder

Odderen lever altid i tilknytning til vand, primært ferskvand, hvor den fanger de fisk, den lever af. Krebsdyr, mindre pattedyr og frøer indgår dog også i menuen.

Typisk er det en hule i brinken eller et hulrum under nogle rødder, der fungerer som hvile- og yngleplads, men odderen kan også bruge forladte bæverhytter som ynglested.

Inden for fredningsområdet er odderen registreret i de tre vandløb Liver Å, Knolde Bæk og Hunderup Bæk.

Udover at være på habitatdirektivets bilag IV er odderen også på direktivets bilag II og er en del af udpegningsgrundlaget for området, hvilket betyder, at odderens levesteder skal bevares eller evt. genoprettes.

Arten er på den danske rødliste registreret som sårbar.

Mygblomst

Mygblomst er en lille orkidé, der især findes på fugtige enge og i moser med højt kalkindhold eller i lavninger i klitter og rørsumpe. Arten er afhængig af at vegetationen er lavtvoksende og har derfor af at arealerne afgræsses.

I fredningsområdet er mygblomst registreret i området omkring Vandplasken og i Nørlevkæret.

Arten er på den danske rødliste registreret som truet.

BILAG II

Tre arter som findes i fredningsområdet er også på udpegningsgrundlaget for Natura 2000-område nr. 6, det vil sige, at området er udpeget for at beskytte disse arter. Det gælder mygblomst, kildevældsvindelsnegl og odder. Hedepletvinge er også på udpegningsgrundlaget men formodes at være forsvundet fra området. Kildevældsvindelsnegl er en meget lille snegl med et sneglehus på op til 2 mm. Sneglen lever af mikrofloraen på fønen, det vil sige det lag af døde blade, småkviste mm., der ligger på jorden. Arten forekommer især i kalkrige kildeområder med konstant høj fugtighed, oftest i ekstremrigkær.

Fredningen får til formål bl.a. at bevare og forbedre naturværdierne og øge biodiversiteten, at skabe mulighed for naturlig dynamik i området og at lave naturforbedrende tiltag. Naturlig dynamik kan f.eks. indebære ekstensiv helårsgræsning. Ved ekstensiv græsning er græsningstrykket lavt, men højt nok til at fastholde arealernes overvejende lysåbne tilstand. Men fordi græsningstrykket er lavt, vil der i nogle områder kunne opstå mindre partier med tilgroning, mens andre mere tilgroede partier vil blive mere lysåbne.

Naturlig dynamik kan ligeledes indebære lukning af interne dræn, således at der skabes lokale fugtige lavninger til gavn for de arter, som naturligt er tilknyttet naturligt fugtige lavninger i de pågældende naturtyper. Fredningen indeholder ikke konkrete projekter om lukning af dræn. Der vil i de enkelte projekter, hvor dræn lukkes, skulle foretages en væsentlighedsvurdering. Fredningen i sig selv medfører derfor ikke en væsentlig påvirkning af naturtyper og arter på udpegningsgrundlaget, men mere naturlig vanddynamik, hvor der skabes vandfyldte lavninger vil være potentielle ynglelokaliteter for strandtudse, løgfrø og spidssnudet frø.

[I henhold til Opdatering af: Håndbog om dyrearter på habitatdirektivets bilag IV](#) er der en række trusler mod spidssnudet frø, løgfrø og strandtudse. Det gælder bl.a. ødelæggelse af ynglesteder, men for strandtudsen er det også tilgroning af deres levesteder. Udsætning af og indvandring af fisk og krebsdyr er også en trussel, især for løgfrø.

Det fremgår af håndbogen, at en af truslerne for markfirben langs den jyske vestkyst især er truet af at levestederne gror til i rynket rose og derved medfører at yngle- og rasteområderne forsvinder. Fredningsforslaget lægger op til at invasive arter til enhver tid må fjernes. Den plejeret, som tilfalder kommunen jf. bekendtgørelse om pleje af fredede arealer og tilsyn, kan derfor udnyttes til at sikre levestederne for markfirben i de tilfælde, hvor en lodsejer ikke selv har mulighed for at fjerne invasive arter.

Fredningsforslaget indeholder ikke projekter i og omkring vandløb, og vil således ikke påvirke odderens yngle- og rasteområder.

Konklusion

Med baggrund i ovenstående resultater af screening for eventuelle miljømæssige konsekvenser af det foreliggende fredningsforslag er det sagsrejsernes vurdering, at fredningsforslaget alene vil have uvæsentlige miljømæssige konsekvenser, og at disse i langt overvejende grad er positive for naturen, landskabet og miljøet. Ved at sikre at naturområderne bevares og forbedres, sikres også levestederne for bilag IV-arterne, og særligt for markfirben og løgfrø vil der opstå nye levesteder ved konverteringen landbrugsjord til ny natur. Mere naturlig hydrologi vil betyde at flere lokaliteter vil være potentielle yngle- og rasteområder for de tre paddearter og odder.

Det vurderes, at fredningen ikke på nogen måde vil kunne ødelægge yngle- og rasteområder, forstyrre arterne eller direkte kunne skade arter på bilag IV.